

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ και ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Άρθρο 1.

Σκοπός του νόμου

Σκοπός του νόμου αυτού είναι

α) η αναγνώριση του δικαιώματος των φυσικών προσώπων και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (εφεξής Ν.Π.Ι.Δ.) να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (εφεξής ΤΠΕ) και

β) η ρύθμιση της χρήσης των ΤΠΕ από τους φορείς του δημόσιου τομέα εντός του πλαισίου και για τις ανάγκες της λειτουργίας τους και την υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων και συναλλαγών τους.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται:

α) ως προς την άσκηση αρμοδιοτήτων από τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ.

β) ως προς την επικοινωνία και συναλλαγή μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ

γ) ως προς την επικοινωνία και συναλλαγή με χρήση ΤΠΕ μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και των φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ..

δ) ως προς την πρόσβαση των φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ. σε δημόσια έγγραφα και τη διάθεσή τους για περαιτέρω χρήση με χρήση ΤΠΕ.

2. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται και στην περίπτωση που μέρος της έκδοσης ή διεκπεραίωσης πράξης ή ενέργειας, της επικοινωνίας ή της συναλλαγής πραγματοποιείται χωρίς χρήση ΤΠΕ. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται σε εκείνα τα στάδια της πράξης, ενέργειας, επικοινωνίας ή συναλλαγής, τα οποία πραγματοποιούνται με χρήση ΤΠΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως:

Αναγνωριστικά : οι τομεακοί αριθμοί του πολίτη, όπως αυτοί τηρούνται διακριτά στα επιμέρους μητρώα των πληροφοριακών συστημάτων του δημόσιου τομέα

Αρχή Εγγραφής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης: η οντότητα που είναι αρμόδια για τη συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων και για την πιστοποίηση της ταυτότητας ενός προσώπου που ζητεί να εγγραφεί σε κάποια ηλεκτρονική υπηρεσία.

Αρχή Πιστοποίησης: η οντότητα που είναι αρμόδια για την τεχνική διαχείριση των ψηφιακών πιστοποιητικών για ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους.

Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων : ένα οργανωμένο πλαίσιο από έννοιες, αντιλήψεις, αρχές, πολιτικές, διαδικασίες, τεχνικές και μέτρα που απαιτούνται για να προστατευθούν τα στοιχεία του Πληροφοριακού Συστήματος (εφεξής ΠΣ), αλλά και το σύστημα ολόκληρο, από κάθε σκόπιμη ή τυχαία απειλή.

Ασφάλεια Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών – ΤΠΕ : η ασφάλεια της τεχνολογικής υποδομής των ΠΣ, συμπεριλαμβανομένων και των επικοινωνιακών (υπο) συστημάτων του.

Ασφάλεια Πληροφοριών- δεδομένων: η ασφάλεια των πληροφοριών και δεδομένων που διακινούνται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται στα στοιχεία του ΠΣ.

Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα: κάθε πληροφορία που αφορά ένα φυσικό πρόσωπο, η ταυτότητα του οποίου είναι προσδιορισμένη ή μπορεί να προσδιοριστεί.

Διαπιστευτήρια: εχέγγυα που παρουσιάζει το πρόσωπο που είναι χρήστης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προκειμένου να αποδείξει την ταυτότητά του

Εγγραφή: η διαδικασία που συνίσταται στη δήλωση της βούλησης να γίνεται χρήση μιας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, στην υποβολή τυχόν δικαιολογητικών και νομιμοποιητικών εγγράφων και στην παροχή αναγνωριστικών

Επιβεβαίωση ταυτότητας (Αυθεντικοποίηση) η διαδικασία πιστοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας των φυσικών και νομικών προσώπων, τα οποία είναι χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και επικοινωνούν

– συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ, που βασίζεται στα διαπιστευτήρια που κατέχουν και με την οποία αναγνωρίζεται και επιβεβαιώνεται η ορθότητα της ταυτότητας ενός προσώπου.

Ευρετηρίαση: η δημιουργία υποδομής για την ταχεία αναζήτηση πληροφοριών και δεδομένων σε ένα αρχείο ή συλλογή πληροφορίας και εγγράφων

Ηλεκτρονικό αρχείο: κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων ή εγγράφων, τα οποία είναι προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια και υποβάλλονται σε επεξεργασία με χρήση ΤΠΕ

Ηλεκτρονική διαχείριση εγγράφων: Το σύνολο των ενεργειών που πραγματοποιούνται με χρήση ΤΠΕ και που αποσκοπούν στην καταχώριση, πρωτοκόλληση, οργάνωση, ταξινόμηση και συντήρηση των εγγράφων που δημιουργήθηκαν από τους φορείς δημόσιου τομέα ή των εγγράφων που περιήλθαν σε αυτούς από τρίτους.

Ηλεκτρονικό έγγραφο : κάθε μέσο, το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστικό – πληροφοριακό σύστημα, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν μπορούν να αναγνωστούν άμεσα, όπως και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό, στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον το εν λόγω περιεχόμενο επιφέρει έννομες συνέπειες ή προορίζεται ή είναι πρόσφορο να αποδείξει γεγονότα που μπορούν να έχουν έννομες συνέπειες.

Ηλεκτρονική πληρωμή: η καταβολή χρηματικού ποσού που διενεργείται με χρήση ΤΠΕ και παρέχει τη δυνατότητα απόδειξης της διενέργειας αυτής, ανεξάρτητα από το μέσο πληρωμής.

Ηλεκτρονικό πρωτόκολλο: Ηλεκτρονικό πρωτόκολλο είναι το πληροφοριακό σύστημα που εξυπηρετεί τη συλλογή, καταγραφή και διανομή των διακινούμενων εγγράφων με όποιο μέσο κι αν αυτά παράγονται, καταχωρίζονται ή διακινούνται.

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: κάθε μήνυμα με κείμενο, φωνή, ήχο ή εικόνα που αποστέλλεται μέσω δημόσιου δικτύου επικοινωνιών, το οποίο μπορεί να αποθηκεύεται στο δίκτυο ή στον τερματικό εξοπλισμό του παραλήπτη έως ότου παραληφθούν από αυτόν.

Ηλεκτρονική υπογραφή: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας.

Πιστοποιητικό: ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο και επιβεβαιώνει την ταυτότητά του.

Πολιτική Ασφάλειας: δήλωση που περιγράφει τις στρατηγικές, επιλογές, προτεραιότητες, διαδικασίες και μέτρα της διοίκησης του φορέα σε θέματα

ασφάλειας πληροφοριών και δεδομένων, ασφάλειας τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών και γενικότερα ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων. Με τη δήλωση αυτή καθορίζονται οι ρόλοι, οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες καθεμιάς εκ των οντοτήτων που συμμετέχουν στο πληροφοριακό σύστημα για την εφαρμογή των επιλεγμένων διαδικασιών και μέτρων ασφάλειας.

Προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή: ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους: α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο τέτοιο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.

Ταυτοποίηση: οποιοδήποτε μέθοδος που χρησιμοποιεί το πρόσωπο που είναι χρήστης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για τη δήλωση και αναγνώριση της ταυτότητάς του αναφορικά με την πρόσβαση σε μια ηλεκτρονική υπηρεσία και η οποία βασίζεται στο αναγνωριστικό που κατέχει.

Υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: υπηρεσίες που συνίστανται στην παραγωγή, διακίνηση και διαχείριση πληροφοριών, δεδομένων και ηλεκτρονικών εγγράφων και στην παροχή υπηρεσιών από φορείς του δημόσιου τομέα ή στην πραγματοποίηση συναλλαγών με αυτούς τους φορείς με χρήση ΤΠΕ.

Υπηρεσία χρονοσήμανσης: η δημιουργία των απαραίτητων τεκμηρίων για ένα σύνολο δεδομένων σε ψηφιακή μορφή, έτσι ώστε να μπορεί να αποδειχθεί ότι τα δεδομένα αυτά υπήρχαν σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Υποστηρικτικές τεχνολογίες: ΤΠΕ, όπως υλικό υπολογιστή, λογισμικό, εφαρμογές, εργαλεία ανάπτυξης, και βοηθήματα, για άτομα με αναπηρία γενικά ή και εξειδικευμένα για συγκεκριμένους τύπους αναπηρίας.

Φορείς του δημόσιου τομέα: οι κρατικές αρχές, κεντρικές και περιφερειακές, αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ανεξάρτητες και ρυθμιστικές διοικητικές αρχές, οι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού και τα νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις αυτών.

Φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα: α) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους και β) οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005.

Χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: τα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. που χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ως χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης νοούνται και οι υπάλληλοι και λειτουργοί των φορέων δημόσιου τομέα που χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους.

Χρονοσήμανση: αλληλουχία χαρακτήρων ή στοιχεία που δηλώνουν με ασφάλεια την ημερομηνία και ώρα που έχει λάβει χώρα μία πράξη ή ενέργεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΕΣ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Άρθρο 4

Γενικές αρχές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ και τις υπηρεσίες κι εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τηρώντας τις αρχές της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας.
2. Οι φορείς του δημόσιου τομέα χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ και τις υπηρεσίες κι εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο, μεριμνώντας για την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν τις υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την πρόσβαση σε αυτές. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται οι υπηρεσίες ή οι κατηγορίες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που παρέχονται μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (εφεξής ΚΕΠ) και των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ), της Κεντρικής Διαδικτυακής Πύλης του Ελληνικού Δημοσίου και, κατά περίπτωση, άλλων πυλών ή τόπων πρόσβασης που ορίζονται ειδικά.
3. Οι φορείς του δημόσιου τομέα μεριμνούν για την εγκυρότητα, νομιμότητα, ακεραιότητα, ακρίβεια και επικαιροποίηση των πληροφοριών, στις οποίες τα συναλλασσόμενα με τον φορέα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. έχουν πρόσβαση με χρήση ΤΠΕ.
4. Οι φορείς του δημόσιου τομέα μεριμνούν για την ασφάλεια των πληροφοριών, των δεδομένων και των ηλεκτρονικών εγγράφων που παράγουν, καταχωρίζουν, τηρούν, διακινούν ή με οποιοδήποτε τρόπο διαχειρίζονται καθώς και για την ασφάλεια των ΤΠΕ και των υπηρεσιών που παρέχουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί σε αυτούς.
5. Οι φορείς του δημοσίου τομέα διασφαλίζουν ότι η παροχή των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης γίνεται κατά τρόπο που υποστηρίζει και ενθαρρύνει, ιδίως με τεχνικά μέσα και με την επιλογή των κατάλληλων μορφών αδειών χρήσης, την πρόσβαση στην πληροφορία του δημόσιου τομέα και την περαιτέρω χρήση αυτής κατά τα οριζόμενα στο ν. 3448/2006 και στις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού.

6. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οργανώνουν και χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ και τις υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κατά τρόπο ώστε να ενισχύουν την ανάπτυξη των νησιωτικών και ορεινών περιοχών καθώς και τη δυνατότητα των φυσικών προσώπων και ΝΠΙΔ που κατοικούν ή ασκούν δραστηριότητες σε αυτές τις περιοχές να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ.

7. Οι φορείς του δημόσιου τομέα διαμορφώνουν την πληροφόρηση και επικοινωνία και εν γένει τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κατά τρόπο, ώστε αυτές να είναι φιλικές προς τον χρήστη, να διασφαλίζουν και να ενισχύουν την ισότητα ως προς την πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες πρόσβασης ορισμένων ομάδων ή ατόμων και ιδίως των ατόμων με αναπηρία.

8. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η διαμόρφωση και προμήθεια των αντίστοιχων πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και υπηρεσιών πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη διασφάλιση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας σε άτομα με αναπηρίες και τη δυνατότητα αξιοποίησης των σχετικών υπηρεσιών από αυτά.

Άρθρο 5

Δημιουργία δικτυακού τόπου

1. Κάθε φορέας δημόσιου τομέα υποχρεούται να δημιουργεί και να διατηρεί δικτυακό τόπο με τις κατάλληλες εφαρμογές, ιδίως για την υποβολή αναφορών, δηλώσεων και αιτήσεων από τα συναλλασσόμενα με αυτόν φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ.. Η υποχρέωση αυτή εκπληρώνεται και με απλή φιλοξενία σχετικής με τον συγκεκριμένο φορέα ιστοσελίδας σε δικτυακό τόπο που διαχειρίζεται ιεραρχικά προϊσταμένη ή εποπτεύουσα αυτού αρχή, υπό την προϋπόθεση ότι διατίθεται εμφανώς η διεύθυνση ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τον συγκεκριμένο φορέα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης προσδιορίζονται οι γενικοί όροι και οι λειτουργικές προδιαγραφές, οι γενικοί όροι χρήσης καθώς και οι γενικοί όροι ως προς την πολιτική ασφάλειας και την πολιτική προστασίας ιδιωτικότητας των δικτυακών τόπων που διατηρούν οι φορείς του δημόσιου τομέα.

2. Ο δικτυακός τόπος οφείλει να παρέχει με κάθε πρόσφορο τρόπο τη δυνατότητα επικοινωνίας των φυσικών προσώπων και των Ν.Π.Ι.Δ. με τον φορέα του δημόσιου τομέα, ιδίως με τη διάθεση της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τη διαμόρφωση ειδικού χώρου για την διατύπωση των ερωτημάτων κάθε ενδιαφερόμενου.

3. Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα προσδιορίζει τους όρους και τα εργαλεία τήρησης του δικτυακού τόπου, τηρώντας τις αρχές της δημοσιότητας, της ποιότητας, της ασφάλειας, της προσβασιμότητας και της διαλειτουργικότητας. Στον δικτυακό τόπο περιλαμβάνεται αναφορά των

στοιχείων του υπευθύνου τήρησης και του αναπληρωτή του και των στοιχείων επικοινωνίας αυτών.

4. Οι δικτυακοί τόποι που δημιουργούνται και τηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων είναι τόποι ελεύθερης και χωρίς περιορισμούς πρόσβασης, εκτός αν προβλέπεται άλλως από τον οικείο φορέα για λόγους διαφύλαξης κρατικού απορρήτου ή απορρήτου που προστατεύεται από διάταξη νόμου .

Άρθρο 6

Πληροφοριακές υποχρεώσεις των φορέων του δημόσιου τομέα

1. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων, των όρων και των περιορισμών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία ως προς την πρόσβαση στα έγγραφα (άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας), ως προς την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ν. 3448/2006) και ως προς την επεξεργασία και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2472/97), οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να δημοσιοποιούν και να καθιστούν προσιτές, ιδίως στους δικτυακούς τόπους τους, τις πληροφορίες που διαθέτουν και εμπίπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητας και δραστηριότητάς τους. Οφείλουν ιδίως να καθιστούν με εύληπτο τρόπο προσιτά σε κάθε ενδιαφερόμενο τη βασική νομοθεσία που αναφέρεται στα εκάστοτε πεδία αρμοδιότητάς ή δραστηριότητάς τους, πληροφορίες για τις υπηρεσίες και συναλλαγές, οι οποίες παρέχονται από αυτούς ιδίως με χρήση ΤΠΕ καθώς και κάθε άλλη πληροφορία, η πρόσβαση στην οποία διευκολύνει την άσκηση δικαιωμάτων ή την εκπλήρωση υποχρεώσεων που προβλέπει ο νόμος.

2. Οι φορείς του δημόσιου τομέα διαθέτουν τις ανωτέρω πληροφορίες και έγγραφα σε μορφή δεκτική περαιτέρω χρήσης και επεξεργάσιμη, με αυτοματοποιημένα μέσα. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν ιδίως να διαθέτουν στους δικτυακούς τόπους τους, σε μορφή δεκτική περαιτέρω χρήσης και επεξεργάσιμη, με αυτοματοποιημένα μέσα, τα υποδείγματα-κείμενα αιτήσεων, δηλώσεων, παραστατικών που είναι αναγκαία για την άσκηση δικαιωμάτων ή την εκπλήρωση υποχρεώσεων των συναλλασσομένων με αυτούς, ανεξάρτητα από το εάν η σχετική επικοινωνία ή συναλλαγή θα πραγματοποιηθεί με ηλεκτρονικό ή μη τρόπο.

3. Οι φορείς του δημόσιου τομέα εγγυώνται την εγκυρότητα και νομιμότητα και μεριμνούν για την ποιότητα και επικαιροποίηση των πληροφοριών και εγγράφων που αναρτούν ή κοινοποιούν προς ανάρτηση στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου ή στην κατά περίπτωση προβλεπόμενη πύλη ή τόπο πρόσβασης.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, των διατάξεων για την προστασία της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, οι

πληροφορίες που δημοσιοποιούνται, ανακοινώνονται και κοινοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μπορούν ελεύθερα να μεταφορτώνονται, να προσκτώνται, να αποθηκεύονται, να τυγχάνουν επεξεργασίας, να διαδίδονται και να χρησιμοποιούνται περαιτέρω υπό τον όρο ότι μνημονεύεται κατάλληλα η πηγή τους και δεν εμφανίζονται ως πρωτότυπες πληροφορίες, εάν έχουν υποστεί μετατροπές.

5. Οι περιορισμοί και οι όροι χρήσης των πληροφοριών και εγγράφων που αναρτώνται πρέπει να δημοσιεύονται κατά σαφή και εμφανή τρόπο στον δικτυακό τόπο του φορέα του δημόσιου τομέα. Οι τροποποιήσεις των περιορισμών και των όρων χρήσης πρέπει να είναι άμεσα και ευχερώς αναγνωρίσιμες.

6. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να μεριμνούν για την ευρετηρίαση και τεκμηρίωση της πληροφορίας που διαθέτουν, όπως και για την παροχή υπηρεσιών καταλόγου, αναζήτησης και αυτοματοποιημένης αίτησης και διάθεσης πληροφοριών και εγγράφων του δημοσίου τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Άρθρο 7

Γενικές αρχές προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με σεβασμό του δικαιώματος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικότητας των φυσικών προσώπων.

2. Κατά το σχεδιασμό, διαμόρφωση και προμήθεια πληροφοριακών συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης γίνεται αξιολόγηση των επιπτώσεών τους στην ιδιωτικότητα και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3. Ο σχεδιασμός, η διαμόρφωση και η προμήθεια πληροφοριακών συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πρέπει να γίνεται, λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων και την ανάγκη διαμόρφωσης των συστημάτων και υπηρεσιών κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επεξεργασία όσο το δυνατόν λιγότερων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4. Όπου ο παρών νόμος απαιτεί τη συγκατάθεση του προσώπου για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η σχετική δήλωση μπορεί να δίδεται και με χρήση ΤΠΕ. Ο φορέας του δημόσιου τομέα που είναι υπεύθυνος επεξεργασίας εξασφαλίζει ότι η δήλωση, η οποία καταγράφεται με ασφαλή τρόπο, είναι ανά πάσα στιγμή προσβάσιμη και μπορεί οποτεδήποτε να ανακληθεί χωρίς αναδρομικό αποτέλεσμα.

Άρθρο 8

Δικαιώματα των προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

1. Αν τα φυσικά πρόσωπα επιθυμούν να χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν και έχουν γνωστοποιήσει σε φορείς του δημόσιου τομέα για μελλοντικές ηλεκτρονικές συναλλαγές τους με τους φορείς αυτούς, παρέχουν προς τούτο την έγγραφη συγκατάθεσή τους μετά από ενημέρωση για τις ενδεχόμενες μελλοντικές χρήσεις και τους σκοπούς που επιδιώκονται, τους αποδέκτες και τις κατηγορίες αποδεκτών καθώς και την ύπαρξη δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης.
2. Περαιτέρω χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς λόγους ή για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών επιτρέπεται, εφόσον τα δεδομένα αυτά καταστούν ανώνυμα σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 3 είτε με έγγραφη συγκατάθεση των φυσικών προσώπων ή των νομίμων εκπροσώπων τους.
3. Με πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν την ενημέρωση των προσώπων και την παροχή της συγκατάθεσης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2.
4. Οι δημόσιες αρχές δεν επιτρέπεται να εξαρτούν την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τη συγκατάθεση των προσώπων για την περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων που τα αφορούν είτε για στατιστικούς σκοπούς και για σκοπούς βελτίωσης των παρεχομένων υπηρεσιών είτε για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο μέλλον
5. Με την προϋπόθεση της επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) και της ασφάλειας, τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να ασκούν και με χρήση ΤΠΕ τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης που προβλέπονται στα άρθρα 12 και 13 του ν. 2472/1997.

Άρθρο 9

Δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες των φορέων του δημόσιου τομέα.

1. Η πρόσβαση στα έγγραφα όπως προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.2690/1999 αφορά και στα ηλεκτρονικά έγγραφα και μπορεί να ασκηθεί και με χρήση ΤΠΕ κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον παρόντα νόμο.
- 2., Όταν ασκείται το κατά το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα που τηρούνται ηλεκτρονικά από φορέα του δημόσιου τομέα, η μελέτη του εγγράφου ή η χορήγηση αντιγράφου μπορεί να γίνει και με χρήση ΤΠΕ

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ρυθμίζεται ο τρόπος πρόσβασης, της μελέτης των εγγράφων και της χορήγησης αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των υποστηρικτικών τεχνολογιών, οι υποχρεώσεις του αιτούντος και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 10

Δικαίωμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και χρήσης ΤΠΕ

1. Τα φυσικά πρόσωπα και τα Ν.Π.Ι.Δ. έχουν δικαίωμα να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ και ιδίως να κάνουν χρήση ηλεκτρονικών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων προκειμένου να χρησιμοποιούν προσφερόμενες υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, να λαμβάνουν και να δίδουν πληροφορίες, να έχουν πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, να καταθέτουν αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα και να λαμβάνουν διοικητικά ή άλλα έγγραφα που απευθύνουν σε αυτά οι φορείς του δημόσιου τομέα.

2. Τα φυσικά πρόσωπα και τα Ν.Π.Ι.Δ. έχουν δικαίωμα να επιλέγουν μεταξύ των διαθέσιμων μέσων και τρόπων επικοινωνίας και συναλλαγής με τους φορείς του δημόσιου τομέα. Η επιλογή του τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής δηλώνεται κατά την έναρξη της επικοινωνίας ή συναλλαγής με τον φορέα του δημόσιου τομέα και μπορεί να μεταβάλλεται από το συναλλασσόμενο με τον φορέα του δημόσιου τομέα πρόσωπο σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, εφόσον υπάρξει έγκαιρη και σαφής δήλωση της μεταβολής της προηγούμενης επιλογής. Οι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα και ιδίως οι υπάλληλοι των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών επικουρούν κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο που αδυνατεί να χρησιμοποιήσει τις ΤΠΕ για την επικοινωνία και συναλλαγή του με φορείς του δημόσιου τομέα.

3. Ο φορέας του δημόσιου τομέα που επικοινωνεί ή συναλλάσσεται με φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. μπορεί, σε εξαιρετικές περιστάσεις, να μεταβάλλει τον τρόπο επικοινωνίας ή συναλλαγής, εφόσον αυτό επιβάλλεται από επιτακτικές οργανωτικές ανάγκες και τα συναλλασσόμενα με αυτόν πρόσωπα ενημερώνονται εγκαίρως και σαφώς για τη μεταβολή του τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής.

4. Ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί, να προσδιορίσει την επικοινωνία ή συναλλαγή με χρήση ΤΠΕ ως μοναδικό τρόπο επικοινωνίας ή συναλλαγής, εφόσον απευθύνεται σε ή συναλλάσσεται με Ν.Π.Ι.Δ., ενώσεις προσώπων ή φυσικά πρόσωπα που λόγω της φύσης τους, των τεχνικών-οικονομικών δυνατοτήτων τους και του πεδίου δραστηριότητάς τους τεκμαίρεται ότι έχουν πρόσβαση σε ΤΠΕ και στη χρήση αυτών.

Άρθρο 11

Διαρκής συμμετοχή στη βελτίωση λειτουργιών και υπηρεσιών

1. Τα φυσικά πρόσωπα και τα Ν.Π.Ι.Δ. δια των εκπροσώπων τους μπορούν να διατυπώνουν παρατηρήσεις και προτάσεις αναφορικά με τη λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα και τη παροχή υπηρεσιών από αυτούς, ιδίως με χρήση ΤΠΕ.
2. Οι φορείς του δημόσιου τομέα επεξεργάζονται, αξιολογούν και αξιοποιούν τις παρατηρήσεις και προτάσεις για τη βελτίωση της οργάνωσης και της παροχής υπηρεσιών από αυτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Άρθρο 12

Έκδοση ηλεκτρονικών εγγράφων

1. Με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων επιτρέπεται η έκδοση διοικητικών πράξεων, η σύνταξη και τήρηση εγγράφων κάθε είδους καθώς και η διακίνηση, διαβίβαση, κοινοποίηση και ανακοίνωση αυτών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ αυτών και των φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ.
2. Από τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται η σύνταξη και τήρηση εγγράφων για τα οποία προβλέπεται από το νόμο απαγόρευση χορήγησης αντιγράφων.
3. Αν η επιδιωκόμενη από φυσικό πρόσωπο ή Ν.Π.Ι.Δ. ή απευθυνόμενη σε αυτά πράξη αφορά έγγραφα, τα οποία περιλαμβάνονται, στην προηγούμενη παράγραφο, ο φορέας του δημόσιου τομέα υποχρεούται να ενημερώνει εγκαίρως και με τον εκάστοτε πλέον πρόσφορο τρόπο τον ενδιαφερόμενο.
4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζονται τα πρότυπα και οι ελάχιστες προδιαγραφές μορφής και αναγκαίων στοιχείων των ηλεκτρονικών εγγράφων που εκδίδουν οι φορείς του δημόσιου τομέα καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 13

Κύρος και αποδεικτική ισχύς ηλεκτρονικών εγγράφων

1. Τα ηλεκτρονικά έγγραφα που συντάσσονται από όργανο φορέα του δημόσιου τομέα και φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή του εξουσιοδοτημένου οργάνου που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής έχουν την ίδια

νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και σφραγίδα.

2. Τα ηλεκτρονικά διοικητικά έγγραφα φέρουν υποχρεωτικά ασφαλή χρονοσήμανση.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζονται τα τεχνικά θέματα και διαδικασίες καθώς και τα πρότυπα που απαιτούνται σε περίπτωση που ένα ηλεκτρονικό έγγραφο ή πράξη ή ένα σχέδιο εγγράφου προσυπογράφεται από περισσότερους υπαλλήλους-λειτουργούς διάφορων ιεραρχικών βαθμίδων.

Άρθρο 14

Αντίγραφα

1. Αντίγραφα εγγράφων που παράγονται με ΤΠΕ έχουν ισχύ ακριβούς αντιγράφου, εφόσον α) το πρωτότυπο ηλεκτρονικό ή έντυπο έγγραφο βρίσκεται στην κατοχή του φορέα του δημόσιου τομέα και κατά τη διαδικασία της καταχώρισης, της ψηφιοποίησης, της αναπαραγωγής και της εκτύπωσης καθίσταται δυνατή η ταύτιση πρωτοτύπου και ηλεκτρονικού αντιγράφου ή β) το αντίγραφο φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και ασφαλή χρονοσήμανση.

2. Ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί να ψηφιοποιεί ή να αναπαράγει με χρήση ΤΠΕ έντυπα έγγραφα που εκδίδει ή έχει εκδώσει ή άλλα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα που κατέχει στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων της και να πιστοποιεί την ταύτιση πρωτοτύπου και ακριβούς ηλεκτρονικού αντιγράφου, βεβαιώνοντας την ακεραιότητα και αυθεντικότητά του.

3. Σε περίπτωση καταστροφής πρωτότυπων έντυπων εγγράφων μετά την παραγωγή ψηφιοποιημένου ισόκυρου αντιγράφου στο πρωτόκολλο καταστροφής μνημονεύονται τα ειδικότερα στοιχεία που αναφέρονται στην παραγωγή και αρχειοθέτηση του ψηφιοποιημένου ισόκυρου αντιγράφου.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ορίζονται οι διαδικασίες, οι τεχνικές και κάθε άλλο σχετικό θέμα που αναφέρεται στην ψηφιοποίηση εγγράφων και στην καταστροφή των έντυπων εγγράφων.

5. Η εκτύπωση εγγράφου με χρήση ΤΠΕ επέχει θέση ακριβούς αντιγράφου, εφόσον επικυρώνεται από δημόσια αρχή που δύναται να ελέγχει την ταύτιση πρωτοτύπου και εκτυπωμένου εγγράφου αντιγράφου. Δεν απαιτείται επικύρωση στην περίπτωση που το έγγραφο έχει παραχθεί από φορέα του δημόσιου τομέα και τηρείται από αυτόν ή άλλον φορέα και είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί η ακρίβεια και η ισχύς του με χρήση ΤΠΕ.

Άρθρο 15

Δημιουργία και τήρηση ηλεκτρονικών αρχείων

1. Η δημιουργία ή επικύρωση επιμέρους αρχείου της εκάστοτε διαδικασίας ή υπόθεσης πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής ένδειξης από το κάθε φορά προς τούτο εξουσιοδοτημένο όργανο του φορέα δημόσιου τομέα κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της διαδικασίας.
2. Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα τηρεί ηλεκτρονικά αρχεία των ηλεκτρονικών εγγράφων, τα οποία εκδίδει, κατέχει ή διακινεί και σχετίζονται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ή το πεδίο των δραστηριοτήτων του.
3. Οι διαδικασίες και τα μέσα καταχώρισης, τήρησης και εν γένει της επεξεργασίας των ηλεκτρονικών εγγράφων στα ηλεκτρονικά αρχεία πρέπει να πληρούν τους όρους και προϋποθέσεις ασφαλείας και να εγγυώνται ιδίως την ακεραιότητα, αυθεντικότητα, εμπιστευτικότητα, και την ποιότητα των εγγράφων καθώς και των δεδομένων και πληροφοριών που περιέχονται σε αυτά.
4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, καθορίζονται τα ζητήματα που αναφέρονται στη συγκρότηση, τήρηση, επεξεργασία, αποθήκευση, ευρετηρίαση και αναζήτηση ηλεκτρονικών εγγράφων και αρχείων και ιδίως οι τεχνικές προδιαγραφές, τα πρότυπα, τα μέσα τήρησης, τα τεχνικά πρότυπα ηλεκτρονικής διαχείρισης-αρχειοθέτησης και αναζήτησης εγγράφων και δεδομένων καθώς και οι κατευθύνσεις για τα μέτρα οργανωτικής και τεχνικής ασφάλειας.
5. Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα μεριμνά ώστε τα ηλεκτρονικά έγγραφα, τα ψηφιακά αντίγραφα εντύπων κι εγχάρτων εγγράφων και τα ηλεκτρονικά αρχεία τηρούνται με τρόπο, σε μορφή και υλικούς φορείς που εξασφαλίζουν τη διατηρησιμότητα, την προσβασιμότητα και την αναγνωσιμότητά τους. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται τα ζητήματα της τήρησης και διατήρησης των ηλεκτρονικών εγγράφων και αρχείων καθώς και της κατάθεσης αρχείων, ηλεκτρονικών εγγράφων ή ψηφιακών αντιγράφων εντύπων ή εγχάρτων εγγράφων στα Γενικά Αρχεία του Κράτους καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 16

Τήρηση ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου

1. Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα, τηρεί ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, στο οποίο καταχωρίζονται πράξεις, όπως η έκδοση, παραλαβή, κοινοποίηση, διαβίβαση εγγράφων, τα οποία είτε εκδίδονται από αυτόν είτε βρίσκονται ή περιέρχονται στην κατοχή του στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

2. Η καταχώριση στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο που τηρείται από τον φορέα του δημόσιου τομέα πραγματοποιείται, ανεξάρτητα εάν η παραγωγή, έκδοση ή διακίνηση εγγράφων πραγματοποιείται με ηλεκτρονικό ή μη τρόπο και ανεξάρτητα εάν η διοικητική πράξη ή ενέργεια διεκπεραιώνεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με ηλεκτρονικό τρόπο.

3. Τα συστήματα ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου εκδίδουν ηλεκτρονικό αποδεικτικό καταχώρισης που περιλαμβάνει στοιχεία ταυτοποίησης του εγγράφου, όπως εκδότης, θέμα, ημερομηνία και ώρα καταχώρισης καθώς και τον μοναδικό αριθμό ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου. Ως χρόνος καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο λογίζεται η ημερομηνία και ώρα που αναγράφεται στο αποδεικτικό καταχώρισης.

4. Η βεβαίωση καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο γνωστοποιείται, στο φυσικό πρόσωπο ή στο Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ, εκτός εάν αυτό έχει αιτηθεί ή επιλέξει διαφορετικά κατά την αρχική επικοινωνία. Με την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίηση), τα συναλλασσόμενα με τον φορέα του δημόσιου τομέα φυσικά πρόσωπα ή τα Ν.Π.Ι.Δ. δια των εξουσιοδοτημένων από αυτά προσώπων μπορούν να ενημερώνονται με χρήση ΤΠΕ αναφορικά με τη διακίνηση των εγγράφων που έχουν πρωτοκολληθεί και εν γένει για την πορεία της υπόθεσης που τα αφορά.

Άρθρο 17

Ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα

1. Οι φορείς δημόσιου τομέα διακινούν ή ανταλλάσσουν με χρήση ΤΠΕ έγγραφα και δεδομένα στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί και για την εκπλήρωση αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι όροι ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από τη φύση των διακινούμενων εγγράφων και επιβεβαιώνεται η ταυτότητα (αυθεντικοποίηση) των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων. Οι όροι ασφαλείας που πρέπει να τηρούνται για την διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

2. Εφόσον τηρούνται οι όροι ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από την κατηγορία, τη φύση και τον σκοπό των διακινούμενων εγγράφων ή δεδομένων, οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να αναζητούν δημόσια έγγραφα ή έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των ίδιων ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα καθώς και να διακινούν και να διαβιβάζουν αυτά με χρήση ΤΠΕ, εφόσον είναι αναγκαίο για τη διεκπεραίωση διαδικασίας, συναλλαγής ή αιτήματος φυσικού προσώπου ή Ν.Π.Ι.Δ. και το πρόσωπο αυτό έχει συγκατατεθεί στην αναζήτηση και διακίνηση των εγγράφων αυτών.

3. Οι φορείς του Δημόσιου Τομέα κάνουν χρήση ΤΠΕ στη μεταξύ τους επικοινωνία, διακίνηση και ανταλλαγή εγγράφων και δεδομένων εφαρμόζοντας

τα πρότυπα και τις τεχνικές, με βάση το προβλεπόμενο στο άρθρο 27 του ν. 3731/2008 Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, όπως εκάστοτε ισχύει, προκειμένου να εξασφαλίσουν το απαιτούμενο επίπεδο διαλειτουργικότητας.

4 Το Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης επικαιροποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, όταν αυτό επιβάλλεται είτε από τη μεταβολή του κανονιστικού πλαισίου που διέπει την παροχή υπηρεσιών είτε από τη μεταβολή του τεχνολογικού περιβάλλοντος και της αντίστοιχης υποδομής.

Άρθρο 18

Αυτοματοποιημένη παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

1. Η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η εκπλήρωση αιτημάτων που υποβάλλονται ηλεκτρονικά ή μη μπορεί να γίνεται με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο με την υποστήριξη ΤΠΕ, με την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των αιτούντων και των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων και της τήρησης των όρων ασφαλείας στο επίπεδο που επιβάλλεται από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών και των αντίστοιχων δεδομένων, όπως ορίζεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 32 του παρόντος. Οι πράξεις που εκδίδονται συνιστούν διοικητικές πράξεις.

2. Η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η ανταπόκριση σε αιτήματα φυσικών προσώπων είτε με διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα είτε με διασύνδεση ηλεκτρονικών αρχείων ή βάσεων δεδομένων που τηρούνται από φορείς του δημόσιου τομέα είτε με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο με την υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων και βάσεων δεδομένων, πραγματοποιείται, με τήρηση των προϋποθέσεων και εγγυήσεων της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 19

Κοινή χρήση και αξιοποίηση υποδομών, ΤΠΕ και δεδομένων

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων και ιδίως των διατάξεων για την προστασία δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων που αναφέρονται στην προστασία κρατικών απορρήτων ή άλλων απορρήτων που προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις, και την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου Θ', οι φορείς του δημοσίου τομέα μπορούν να χρησιμοποιούν από κοινού υπολογιστικές λειτουργίες, υποδομές των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει ΤΠΕ καθώς και δεδομένα, με εξαίρεση τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να

εξασφαλίζουν τη συνεχή και απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να βελτιώνουν την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της λειτουργίας τους. Η κοινή χρήση υπολογιστικών λειτουργιών, υποδομών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων καθώς και δεδομένων πραγματοποιείται ιδίως με τη δημιουργία κοινών υπολογιστικών κέντρων, τη διασύνδεση των υφιστάμενων ή νέων υπολογιστικών κέντρων των φορέων του δημόσιου τομέα, τη λειτουργία τους με ενιαία πολιτική διαχείρισης και διάθεσης. Οι αρχές, διαδικασίες, προϋποθέσεις και όροι κοινής χρήσης και αξιοποίησης υπολογιστικών λειτουργιών, υποδομών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων καθώς και δεδομένων καθώς και οι γενικές κατευθύνσεις για την κτήση και άσκηση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας από τους φορείς του δημόσιου τομέα καθορίζονται, προτυποποιούνται και επικαιροποιούνται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

2. Οι δημόσιοι φορείς τηρούν μητρώο των πληροφοριακών και επικοινωνιακών υποδομών και συστημάτων, του λογισμικού καθώς και των κατηγοριών αρχείων και δεδομένων που χρησιμοποιούν ή τηρούν. Το μητρώο περιλαμβάνει λεπτομερή αναφορά στις άδειες χρήσης/εκμετάλλευσης και εν γένει στα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας του φορέα του δημόσιου τομέα και είναι, με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, προσιτό σε κάθε φορέα του δημόσιου τομέα και σε κάθε ενδιαφερόμενο. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζονται οι γενικές προδιαγραφές και η μορφή τήρησης των μητρώων αυτών και οι διαδικασίες πρόσβασης και διάθεσης του περιεχομένου τους.

3 Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα οφείλει πριν από την προμήθεια, αναβάθμιση ή επικαιροποίηση λογισμικού, υποδομών, πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει ΤΠΕ να εξετάζει με τον πλέον πρόσφορο τρόπο τη διαθεσιμότητα τους στον ίδιο φορέα ή σε άλλους φορείς του δημόσιου τομέα και την δυνατότητα κοινής χρήσης αυτών κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και απορρήτων που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία. Κατά την προμήθεια, αναβάθμιση ή επικαιροποίηση λογισμικού, υποδομών, πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει ΤΠΕ κάθε φορέας του δημόσιου τομέα οφείλει να αιτιολογεί ρητά και ειδικά την έλλειψη της δυνατότητας αξιοποίησης αντίστοιχων διαθέσιμων υποδομών και συστημάτων στον ίδιο ή σε άλλο φορέα του δημόσιου τομέα.

4. Κατά την κατάρτιση συμβάσεων για την ανάπτυξη προϊόντων λογισμικού για λογαριασμό φορέων του δημόσιου τομέα θα πρέπει να προβλέπεται ότι το προϊόν λογισμικού που παραδίδεται από τον ανάδοχο στο φορέα του δημόσιου τομέα περιλαμβάνει τον πηγαίο κώδικα και την αναγκαία τεκμηρίωση, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης, τα οποία θα πρέπει να καταχωρίζονται στο μητρώο της παραγράφου 2. Η σχετική σύμβαση θα πρέπει να προβλέπει, επίσης, ότι το προϊόν λογισμικού παραδίδεται στο φορέα του δημόσιου τομέα με όρους ώστε ο φορέας να μπορεί να μελετά τον τρόπο λειτουργίας του προϊόντος λογισμικού, να το προσαρμόζει στις ανάγκες του, να αναδιανέμει αντίγραφα αυτού για οποιαδήποτε σκοπό και σε οποιονδήποτε, ιδίως μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα, να βελτιώνει και να

δημοσιεύει ή διαθέτει με οποιονδήποτε τρόπο τις βελτιώσεις του προϊόντος λογισμικού που έχει επιφέρει σε οποιονδήποτε, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που η διανομή, δημοσίευση και διάθεση του προϊόντος λογισμικού και των βελτιώσεών του δυσχεραίνει την εκτέλεση της αποστολής και την άσκηση αρμοδιοτήτων του οικείου φορέα του δημόσιου τομέα ή προσκρούει στην προστασία κρατικών ή άλλων απορρήτων που προβλέπονται από τον νόμο. Ο φορέας του δημόσιου τομέα οφείλει να τεκμηριώνει ρητά και ειδικά την εξαίρεση αυτή.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης δημιουργείται στο Εθνικό Τυπογραφείο αποθετήριο πληροφοριών και προϊόντων λογισμικού του δημόσιου τομέα.. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι γενικές προδιαγραφές, τα πρότυπα, οι διαδικασίες και η μορφή τήρησης του αποθετηρίου, οι διαδικασίες και οι όροι πρόσβασης, διάθεσης και χρήσης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα και προϊόντων λογισμικού και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

6. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να θέτουν σε παραγωγική λειτουργία και να αξιοποιούν υπολογιστικές και επικοινωνιακές υποδομές, πληροφοριακά και επικοινωνιακά συστήματα ή εφαρμογές λογισμικού, τα οποία έχουν αναπτυχθεί για λογαριασμό τους και έχουν παραληφθεί σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να τεκμηριώνουν ειδικά τυχόν αδυναμία εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής.

Άρθρο 20

Στατιστική επεξεργασία δεδομένων

1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα επεξεργάζονται και εξάγουν στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν από τις ολοκληρωμένες διοικητικές διαδικασίες ή από την έκδοση πράξεων με χρήση ΤΠΕ. Τα στατιστικά στοιχεία τηρούνται ηλεκτρονικά από τους φορείς του δημόσιου τομέα με σκοπό την εξαγωγή αναφορών και στοιχείων σχετικά με τη διεκπεραίωση διοικητικών πράξεων και συναλλαγών, όπως ιδίως ο χρόνος και το κόστος διεκπεραίωσης της διαδικασίας.

2. Τα στατιστικά στοιχεία που συνάγονται από την επεξεργασία σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο δημοσιεύονται περιοδικά στον δικτυακό τόπο του φορέα του δημόσιου τομέα.

3. Αν στα δεδομένα που θα υποστούν στατιστική επεξεργασία περιλαμβάνονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η επεξεργασία λαμβάνει χώρα αφού αυτά καταστούν ανώνυμα. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ορίζονται οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και τα μέσα με τα οποία καθίστανται ανώνυμα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, οι μέθοδοι στατιστικής επεξεργασίας των στοιχείων και δεδομένων και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Άρθρο 21

Ηλεκτρονική επικοινωνία των φορέων δημόσιου τομέα
με φυσικά ή νομικά πρόσωπα

1. Με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων που καθιστούν υποχρεωτική τη χρήση ΤΠΕ για την επικοινωνία και τη συναλλαγή με φορέα του δημόσιου τομέα, ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας με φυσικά ή Ν.Π.Ι.Δ. και παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε αυτά, εφόσον τα πρόσωπα αυτά έχουν ζητήσει τη χρήση του τρόπου αυτού ή έχουν δώσει τη ρητή συγκατάθεσή τους. Η αίτηση και η παροχή της συγκατάθεσης καθώς και η ανάκλησή της μπορούν να διαβιβάζονται και με ηλεκτρονικό τρόπο, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις της ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) .

2. Οι φορείς του δημόσιου τομέα επικοινωνούν και συναλλάσσονται με φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. και εν γένει παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε αυτά, τηρώντας τις προϋποθέσεις και τους όρους ασφάλειας που περιέχονται στο προβλεπόμενο στο άρθρο 27 του ν. 3731/2008 Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ή στην πολιτική ασφάλειας του εκάστοτε φορέα του δημόσιου τομέα.

Άρθρο 22

Διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα
και φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ.

1. Έγγραφα που αφορούν σε ατομικές διοικητικές πράξεις, αποφάσεις, κοινοποιήσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις διακινούνται μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και των φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. ή κοινοποιούνται σε αυτά με ηλεκτρονικό τρόπο, εφόσον τηρούνται οι όροι ασφαλείας στο επίπεδο που επιβάλλεται από τη φύση των διακινούμενων εγγράφων και είτε φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή είτε πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων και εν γένει της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης). Οι όροι ασφαλείας που πρέπει να τηρούνται για την διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ. καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα καθορίζονται με απόφαση του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

2. Η διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων, τα οποία φέρουν μόνον ηλεκτρονική υπογραφή επιτρέπεται στις περιπτώσεις που η αναφερόμενη διακίνηση δεν συνδέεται με την παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος. Στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονται ιδίως ερωτήματα, εγκύκλιοι, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών.

Άρθρο 23

Υποβολή αιτήσεων, δηλώσεων και δικαιολογητικών

1. Με την επιφύλαξη εξαιρέσεων που προβλέπονται σε ειδικές ρυθμίσεις, φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. μπορούν να υποβάλλουν με ηλεκτρονικό τρόπο αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις, νομιμοποιητικά έγγραφα, δικαιολογητικά συμμετοχής, δικαιολογητικά καθώς και προσφορές για συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς, εφόσον πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων, της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) και εν γένει της πολιτικής ασφάλειας του φορέα.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται ειδικότερα οι αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις, νομιμοποιητικά έγγραφα, δικαιολογητικά συμμετοχής, δικαιολογητικά καθώς και προσφορές που υποβάλλονται ηλεκτρονικά καθώς και το περιεχόμενο και ο τύπος τους. Με όμοια απόφαση εξειδικεύονται οι όροι, τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις ηλεκτρονικής κατάθεσης και υποβολής εγγράφων, αιτήσεων, δηλώσεων, βεβαιώσεων, νομιμοποιητικών εγγράφων, προσφορών και δικαιολογητικών και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Αν η υποβολή από φυσικό ή Ν.Π.Ι.Δ. και η αντίστοιχη διακίνηση αφορά έγγραφα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, ο φορέας του δημόσιου τομέα υποχρεούται να ενημερώνει σχετικώς και εγκαίρως με τον εκάστοτε πλέον πρόσφορο τρόπο τον ενδιαφερόμενο.

3. Ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί, κατ' εξαίρεση, να απαιτήσει την ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων και ιδίως αιτήσεων και δηλώσεων, εφόσον πιθανολογείται ότι τα αιτούντα ή δηλούντα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. λόγω της φύσης τους, των τεχνικών-οικονομικών δυνατοτήτων τους και του πεδίου δραστηριότητάς τους έχουν πρόσβαση σε ΤΠΕ και στη χρήση αυτών.

4. Ο φορέας του δημόσιου τομέα οφείλει να θέτει στη διάθεση του προσώπου που υποβάλλει με ηλεκτρονικό τρόπο αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.α. κατάλληλα, αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα επιτρέψουν να διορθώσει τυχόν λάθη κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό της υπηρεσίας πριν από την οριστική υποβολή. Ο φορέας του δημόσιου τομέα οφείλει να ενημερώνει με τον κατά περίπτωση πλέον πρόσφορο τρόπο για την ύπαρξη δυνατότητας μεταγενέστερης διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής με ηλεκτρονικό ή μη τρόπο ενημερώνοντας ταυτόχρονα για τις έννομες συνέπειες της διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής.

5. Εφόσον τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιοδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα, ο φορέας του δημόσιου τομέα στον οποίο απευθύνονται οι αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις κ.α αναζητεί αυτεπαγγέλτως τα έγγραφα αυτά. Ο φορέας του δημόσιου τομέα που διαθέτει τα έγγραφα αυτά οφείλει σε κάθε περίπτωση να επιβεβαιώνει την ακρίβεια και την ισχύ τους. Το φυσικό πρόσωπο ή Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνεί ή συναλλάσσεται με φορέα του δημόσιου τομέα μπορεί να αιτηθεί την αναζήτηση των εγγράφων αυτών, βεβαιώνοντας με υπεύθυνη δήλωση την ακρίβεια των αναγραφόμενων ή βεβαιούμενων σε αυτά στοιχείων -δεδομένων.

Άρθρο 24

Προσδιορισμός χρόνου παραλαβής και υπολογισμός προθεσμιών κατάθεσης

1. Οι δηλώσεις, αιτήσεις, δικαιολογητικά και άλλα έγγραφα που αποστέλλονται ηλεκτρονικά σε έναν φορέα του δημόσιου τομέα θεωρείται ότι έχουν περιέλθει σε αυτόν, εφόσον υπάρξει ηλεκτρονική επιβεβαίωση της λήψης με ασφαλή χρονοσήμανση. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζονται τα ζητήματα που αναφέρονται στη διαδικασία και τον τρόπο ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης και της ασφαλούς χρονοσήμανσης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

2. Εάν το σύστημα που χρησιμοποιεί ο φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο απευθύνονται οι αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά και άλλα έγγραφα δεν υποστηρίζει την αυτόματη επιβεβαίωση της λήψης, ο φορέας του δημόσιου τομέα υποχρεούται να ενημερώνει για αυτό με κάθε πρόσφορο τρόπο και ιδίως με πληροφόρηση στον οικείο δικτυακό τόπο. Στην περίπτωση αυτή τα έγγραφα που περιέρχονται σε φορέα του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ πρωτοκολλούνται αυθημερόν, εφόσον έχουν κατατεθεί εντός ωραρίου εργασίας, ειδάλλως πρωτοκολλούνται την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Ο φορέας του δημόσιου τομέα αποστέλλει αμελλητί, με ηλεκτρονικό τρόπο, στο πρόσωπο που έχει υποβάλει δηλώσεις, αιτήσεις, δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα αποδεικτικό υποβολής, στο οποίο αναφέρεται ο ακριβής χρόνος παραλαβής και τα στοιχεία καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.

3. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, ως χρόνος υποβολής θεωρείται ο χρόνος της ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης και, σε περίπτωση που δεν είναι τεχνικά δυνατή η υποστήριξη της λειτουργίας αυτής, ο χρόνος καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, που αναγράφεται στο αποδεικτικό υποβολής.

4. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, όταν προβλέπεται προθεσμία για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων, δηλώσεων, δικαιολογητικών και άλλων εγγράφων η προθεσμία αυτή λήγει την 12η νυχτερινή ώρα Ελλάδας της ημέρας κατά την οποία παρέρχεται η προθεσμία. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης ηλεκτρονικής υποβολής το πρόσωπο που έχει προβεί στην εκπρόθεσμη

υποβολή ενημερώνεται αμελλητί και με τον πλέον πρόσφορο τρόπο για τον εκπρόθεσμο χαρακτήρα της υποβολής.

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού καθορίζεται η διαδικασία και η προθεσμία για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων, δηλώσεων, δικαιολογητικών, όταν για την αποδοχή τους απαιτείται η καταβολή τελών, παραβόλων ή οφειλών προς το δημόσιο.

Άρθρο 25

Γνωστοποίηση με ηλεκτρονικό τρόπο

1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να γνωστοποιούν έγγραφα σε φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ, εφόσον αυτά έχουν αιτηθεί ή υποδείξει το συγκεκριμένο μέσο ως προτιμώμενο ή έχουν συγκατατεθεί ρητά στη χρήση του. Τόσο η αίτηση για τη χρήση ή η υπόδειξη του προτιμώμενου ηλεκτρονικού μέσου όσο και η σχετική συγκατάθεση μπορεί να μεταδίδονται και να αποστέλλονται, σε κάθε περίπτωση, με χρήση ΤΠΕ, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των προσώπων.

2. Το σύστημα γνωστοποίησης πρέπει να επιτρέπει την εξακρίβωση του ακριβούς χρόνου, κατά τον οποίο έλαβε χώρα η αποστολή, παραλαβή και η πρόσβαση στο περιεχόμενο του εν λόγω εγγράφου, η οποία συνεπάγεται έναρξη των έννομων συνεπειών και των προθεσμιών, όπως αυτές που αφορούν την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζεται κάθε αναγκαίο τεχνικό θέμα ως προς τις προδιαγραφές και τα πρότυπα για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του συστήματος γνωστοποίησης, με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στον σκοπό της εξακρίβωσης του ακριβούς χρόνου αποστολής και παραλαβής ενός εγγράφου και πρόσβασης στο περιεχόμενό του. Τεκμαίρεται ότι το πρόσωπο που είναι αποδέκτης του εγγράφου που γνωστοποιείται αποκτά πρόσβαση στο περιεχόμενο της γνωστοποίησης το αργότερο δέκα (10) πλήρεις ημέρες από τη γνωστοποίηση, εκτός εάν ο αποδέκτης αποδείξει τη συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας που δεν επέτρεψαν την πρόσβαση στο περιεχόμενο του εγγράφου που γνωστοποιήθηκε με χρήση ΤΠΕ ή εφόσον αυτή η αδυναμία οφείλεται σε λόγους που αφορούν στο φορέα του δημόσιου τομέα.

3. Με γνωστοποίηση ισοδυναμεί η ηλεκτρονική πρόσβαση από τους ενδιαφερόμενους στο περιεχόμενο των ενεργειών και των αντίστοιχων εγγράφων του φορέα του δημόσιου τομέα, εφόσον ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί να αποδείξει με βέβαιο και ασφαλή τρόπο την πρόσβαση του ενδιαφερομένου.

Άρθρο 26

Ηλεκτρονικές πληρωμές

1. Επιτρέπεται η είσπραξη ειδικών φόρων, παραβόλων, τελών, ενσήμων, χαρτοσήμων, προστίμων και εν γένει η οικονομική εκκαθάριση οφειλών φυσικών προσώπων και ΝΠΙΔ προς φορείς του δημόσιου τομέα με χρέωση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών πληρωμής που τηρούν οι υπόχρεοι ή με χρέωση καρτών πληρωμής που έχουν εκδοθεί στο όνομά τους.

2. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ταυτοποίηση και την επιβεβαίωση ταυτότητας του υπόχρεου η πληρωμή μπορεί να πραγματοποιείται είτε άμεσα από τον ίδιο είτε μέσω των ΚΕΠ, των ΕΚΕ και των Ελληνικών Ταχυδρομείων (ΕΛΤΑ).

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται ειδικότερα οι φόροι, παράβολα, τέλη, ένσημα και χαρτόσημα που μπορούν να καταβληθούν και εισπραχθούν ηλεκτρονικά, οι αποδιδόμενοι σε κάθε περίπτωση κωδικό υποχρέωσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα

Άρθρο 27

Πληροφορίες και υπολογισμός χρόνου καταβολής στις ηλεκτρονικές πληρωμές

1. Για την εκτέλεση πράξης ηλεκτρονικής πληρωμής ο υπόχρεος υποβάλλει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες: α) κωδικό υποχρέωσης που αντιστοιχεί στην οφειλή, β) ποσό καταβολής, γ) ημερομηνία και προθεσμία καταβολής.

2. Η ηλεκτρονική πληρωμή ολοκληρώνεται όταν στον υπόχρεο κοινοποιηθεί με χρήση ΤΠΕ η επιβεβαίωση της συναλλαγής, η χρέωση του αντίστοιχου λογαριασμού ή της κάρτας που χρησιμοποιείται ως μέσο ηλεκτρονικής καταβολής και ο ακριβής χρόνος που ολοκληρώθηκε η συναλλαγή (χρονοσήμανση).

3. Εάν η ηλεκτρονική πληρωμή δεν είναι επιτυχής ή δεν ολοκληρωθεί ο υπόχρεος ενημερώνεται αυτόματα για την αδυναμία χρήσης της συγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπηρεσίας και, εφόσον είναι δυνατό, για τους λόγους της ανεπιτυχούς συναλλαγής. Η ως άνω ενημέρωση δεν αντικαθιστά την υποχρέωση του παρόχου της υπηρεσίας πληρωμών για πληροφόρηση σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3862/2010 (Α'113).

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται ο τρόπος, οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και κάθε άλλο ειδικότερο τεχνικό θέμα, σχετικό με τη διεξαγωγή, ολοκλήρωση και επιβεβαίωση της επιτυχούς ηλεκτρονικής πληρωμής ή την ενημέρωση για τη μη επιτυχή ολοκλήρωση αυτής καθώς και η μορφή και το περιεχόμενο του αποδεικτικού πληρωμής και η διαδικασία επαλήθευσής του.

Άρθρο 28

Ηλεκτρονική καταβολή οφειλών των Φορέων του Δημόσιου Τομέα

1. Με την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) του δικαιούχου, μπορούν να καταβάλλονται οφειλές των φορέων του δημόσιου τομέα προς φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. μέσω της πίστωσης λογαριασμών του δικαιούχου.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται ο τρόπος, οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και κάθε άλλο τεχνικό θέμα σχετικό με τη διεξαγωγή, ολοκλήρωση και επιβεβαίωση της επιτυχούς συναλλαγής ή την ενημέρωση για τη μη επιτυχή ολοκλήρωση της συναλλαγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ (ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ) ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Άρθρο 29

Ηλεκτρονική επικοινωνία χωρίς ταυτοποίηση και επιβεβαίωση ταυτότητας
(αυθεντικοποίηση)

1. Όταν το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και συναλλαγής με τον φορέα του δημόσιου τομέα αφορά πληροφορίες που είναι εν γένει προσιτές σε κάθε ενδιαφερόμενο, όπως εγκύκλιοι, γενικές οδηγίες, έντυπα αιτήσεων και δηλώσεων, εκθέσεις, μελέτες, ενημερωτικό υλικό, στατιστικά στοιχεία, πρακτικά δημοσίων συνεδριάσεων δεν απαιτείται ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ.

2. Στην περίπτωση υπηρεσιών πληροφόρησης, αυτές μπορούν να παρέχονται χωρίς να είναι αναγκαία η καταχώριση στοιχείων του αποδέκτη της υπηρεσίας, όπως η διαδικτυακή διεύθυνση αυτού, εφόσον δεν είναι αναγκαίο για την παροχή της υπηρεσίας ή την τυχόν χρέωσή της.

3. Στην περίπτωση υπηρεσιών περιοδικής γενικής πληροφόρησης με χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αυτές μπορούν να παρέχονται με αναγκαία μόνη την καταχώριση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης του παραλήπτη, χωρίς να είναι αναγκαία η συλλογή και επεξεργασία άλλων δεδομένων.

Άρθρο 30

Υποχρέωση ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης)

1. Η ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση των φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνούν και συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα είναι υποχρεωτική

α) εφόσον η επικοινωνία ή η συναλλαγή:

αα) αφορά αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις, η υποβολή και παροχή των οποίων προβλέπεται ως υποχρεωτική από το νόμο

ββ) αφορά υποβολή νομιμοποιητικών εγγράφων, δικαιολογητικών, προσφορών, δικαιολογητικών συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς.

γγ) αφορά την έκδοση, αναπαραγωγή ή κοινοποίηση πράξεων, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και εν γένει εγγράφων, τα οποία περιέχουν ή σχετίζονται με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των φυσικών προσώπων που συναλλάσσονται με τη διοίκηση

δδ) αφορά την έκδοση, αναπαραγωγή ή κοινοποίηση πράξεων, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και εν γένει εγγράφων, τα οποία περιέχουν ή σχετίζονται με φορολογικά, περιουσιακά, οικονομικά ή άλλα στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες που αφορούν Ν.Π.Ι.Δ. και καλύπτονται από απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις, όπως το φορολογικό απόρρητο.

εε) αφορά την καταβολή φόρων, παραβόλων, τελών, ενσήμων, χαρτοσήμων προστίμων ή άλλων οφειλών προς δημόσια αρχή που λαμβάνει χώρα με ηλεκτρονικά μέσα και

β) σε κάθε περίπτωση που το περιεχόμενο της επικοινωνίας και της συναλλαγής με τη δημόσια αρχή αφορά ή σχετίζεται με δήλωση, αίτηση, πράξη, απόφαση ή ενέργεια, από την οποία απορρέουν έννομες συνέπειες για το φυσικό πρόσωπο ή το Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνεί ή συναλλάσσεται με τη δημόσια αρχή.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού προσδιορίζονται ειδικότερα οι συναλλαγές και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, για τη χρήση και παροχή των οποίων απαιτείται η ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση των φυσικών και ΝΠΙΔ και κάθε σχετικό τεχνικό θέμα.

3. Εάν για την διοικητική πράξη ή ενέργεια των φορέων του δημόσιου τομέα ή για την επικοινωνία ή συναλλαγή αυτών με άλλους φορείς, φυσικά πρόσωπα και ΝΠΙΔ απαιτείται από το νόμο προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ο φορέας του δημόσιου τομέα δύναται να απαιτεί ότι ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης πρέπει να έχει διαπίστευση από τον αρμόδιο φορέα.

Άρθρο 31

Εγγραφή σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

1. Η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για τις οποίες απαιτείται ταυτοποίηση και επιβεβαίωση ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) προϋποθέτει την εγγραφή στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου ή κατά περίπτωση σε άλλες πύλες ή τόπους πρόσβασης ή σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται από επιμέρους φορείς του δημόσιου τομέα.

2. Κατά την αρχική εγγραφή το φυσικό πρόσωπο που επιθυμεί να κάνει χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα πρέπει να προσκομίζει ή να αποστέλλει υπογεγραμμένα με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή στην αρμόδια Αρχή Εγγραφής τα στοιχεία που αποδεικνύουν την ταυτότητά του. Τα στοιχεία της ταυτότητας που αναφέρονται στην αίτηση εγγραφής, όταν πρόκειται για Έλληνες πολίτες, αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας ή τη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ή το διαβατήριο. Η ταυτότητα των αλλοδαπών αποδεικνύεται, στην περίπτωση πολιτών Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, ενώ, στις άλλες περιπτώσεις, από το διαβατήριο ή άλλο έγγραφο βάσει του οποίου επιτρέπεται η είσοδός τους στη Χώρα, ή τα έγγραφα που έχουν εκδώσει οι αρμόδιες ελληνικές αρχές.

3. Κατά την αρχική εγγραφή το Ν.Π.Ι.Δ. που επιθυμεί να κάνει χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πρέπει να προσκομίζει τα στοιχεία που αποδεικνύουν την επωνυμία ή διακριτικό τίτλο, τη νομική μορφή, την έδρα και την εξουσία εκπροσώπησης του προσώπου που προβαίνει στην εγγραφή.

4. Η αρχική εγγραφή μπορεί να γίνεται είτε αυτοπροσώπως είτε με ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο ή εκπρόσωπο. Αιτήσεις για εγγραφή που υποβάλλονται μέσω Κ.Ε.Π. τα οποία έχουν την ευθύνη ελέγχου των στοιχείων της ταυτότητας, θεωρείται ότι υποβάλλονται αυτοπροσώπως στην αρμόδια για την εγγραφή υπηρεσία, εφόσον υπάρχει η κατάλληλη ηλεκτρονική διασύνδεση μεταξύ του Κ.Ε.Π. και της ηλεκτρονικής υπηρεσίας..

5. Κατά την εγγραφή σε μία υπηρεσία ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τα πρόσωπα ενημερώνονται με τρόπο πρόσφορο και σαφή για τους σκοπούς της συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τις κατηγορίες δεδομένων που υπόκεινται σε επεξεργασία, τους υπεύθυνους επεξεργασίας και τους αποδέκτες των δεδομένων στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

6. Με απόφαση του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται τα ειδικότερα τεχνικά και λεπτομερειακά ζητήματα που αναφέρονται στις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 32

Έκδοση αναγνωριστικών – διαπιστευτηρίων

και διαδικασία επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης)

1. Κατά την εγγραφή στην υπηρεσία ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προσδιορίζονται τα αναγνωριστικά που απαιτεί κάθε φορέας του δημόσιου τομέα για την ταυτοποίηση και τα διαπιστευτήρια για την περαιτέρω επιβεβαίωση της ταυτότητας του προσώπου που κάνει χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Όταν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, τα αναγνωριστικά και τα αντίστοιχα διαπιστευτήρια αποδίδονται στο νόμιμο

εκπρόσωπό του ή σε πρόσωπο ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένο από το όργανο διοίκησης του νομικού προσώπου.

2. Το πρόσωπο, στο οποίο αποδίδονται αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια οφείλει να λαμβάνει όλα τα προσήκοντα μέτρα για την εμπιστευτικότητα των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων και την ασφαλή φύλαξη των μέσων που τυχόν έχουν διατεθεί για την αποθήκευση και χρησιμοποίηση των αναγνωριστικών και των διαπιστευτηρίων. Οφείλει να ειδοποιεί αμελλητί τους φορείς του δημόσιου τομέα που έχουν εκδώσει τα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια για οποιαδήποτε παραβίαση της εμπιστευτικότητας ή ηλεκτρονική επικοινωνία ή συναλλαγή που έλαβε χώρα χωρίς τη γνώση και έγκρισή του καθώς και για οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα όπως αποκάλυψη αναγνωριστικών, κλοπή ή απώλεια διαπιστευτηρίων ή των μέσων που έχουν διατεθεί για την αποθήκευση και χρησιμοποίηση αυτών.

3. Τα αναγνωριστικά και οι μέθοδοι ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας των προσώπων διαφοροποιούνται ανάλογα με το επίπεδο εμπιστοσύνης, το οποίο απαιτείται για την εκάστοτε χρήση υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Για την κατανομή σε επίπεδα εμπιστοσύνης λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φύση της διοικητικής πράξης, η σοβαρότητα των εννόμων συνεπειών για το πρόσωπο το οποίο αιτείται ή είναι αποδέκτης της επικοινωνίας ή της υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η φύση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στα οικεία έγγραφα, η φύση των επιχειρηματικών ή άλλων απορρήτων που περιέχονται στα οικεία έγγραφα.

4. Με απόφαση του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζεται το επίπεδο εμπιστοσύνης που απαιτείται για την δυνατότητα χρήσης μίας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια καθώς και οι μέθοδοι ταυτοποίησης- επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) καθώς και τα διακριτικά που αξιοποιούνται για τη δημιουργία αμοιβαίας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ της Κεντρικής Διαδικτυακής Πύλης και του εκάστοτε φορέα.

Άρθρο 33

Τήρηση και αποθήκευση αναγνωριστικών

1. Η τήρηση και αποθήκευση των αναγνωριστικών στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου ή σε κατά περίπτωση άλλες πύλες ή τόπους πρόσβασης δεν είναι υποχρεωτική. Τα πρόσωπα μπορούν να εισάγουν εκ νέου τα αναγνωριστικά κάθε φορά που αιτούνται ταυτοποίηση και επιβεβαίωση ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) προκειμένου να κάνουν χρήση μίας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Τα αναγνωριστικά των προσώπων μπορούν να τηρούνται στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου με έγγραφη συγκατάθεση των προσώπων και σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον ν. 2472/1997. Με πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ορίζονται οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την ενημέρωση των προσώπων και την παροχή της συγκατάθεσης.

2. Αν η ταυτοποίηση και η επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) δεν είναι επιτυχής, ο χρήστης ενημερώνεται από την Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου για τους λόγους της ανεπιτυχούς αναγνώρισης και για την αδυναμία χρήσης της συγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπηρεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΟΡΓΑΝΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Άρθρο 34 .

Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

1. Σε κάθε Υπουργείο συνιστάται Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Στη Γενική Διεύθυνση υπάγονται όλες οι υφισταμένες οργανικές μονάδες του Υπουργείου με αρμοδιότητες σχετικές με την αξιοποίηση των ΤΠΕ, την ενίσχυση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών, την απλούστευση των διαδικασιών και γενικότερα την υλοποίηση δράσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, οι οργανικές μονάδες που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης παρέχουν τεχνική υποστήριξη για την κάλυψη των μηχανογραφικών αναγκών του Υπουργείου και την οργάνωση, λειτουργία και συντήρηση των υποδομών πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου και μεριμνούν ιδίως για την ορθολογική αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων, την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, τη βελτίωση των σχέσεων κράτους – πολίτη, την παροχή υποστήριξης προς όλους τις υπηρεσίες του οικείου υπουργείου και τους εποπτευόμενους φορείς για την υλοποίηση της περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ν. 3448/06) και την υλοποίηση της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών (ν. 3882/10), τον σχεδιασμό καινοτόμων υπηρεσιών με χρήση ΤΠΕ καθώς και για κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την ανάπτυξη της πληροφορικής και των επικοινωνιών στο δημόσιο τομέα.

2. Στις Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης προϊστάονται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται η διάρθρωση των Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε επιμέρους οργανικές μονάδες (Διευθύνσεις,) η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων τους και η κατανομή τους στις επιμέρους οργανικές μονάδες καθώς και τα καθήκοντα των Προϊστάμενων της Γενικής Διεύθυνσης και των επιμέρους οργανικών μονάδων .

4. Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας συνιστώνται Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε κάθε Κλάδο των Ενόπλων Δυνάμεων. Η διάρθρωση και

οργανωτική δομή των Διευθύνσεων σε επιμέρους οργανικές μονάδες (Τμήματα, Αυτοτελή και μη Αυτοτελή Γραφεία καθώς και τυχόν ενδιάμεσα επίπεδα διοίκησης), η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων τους και η κατανομή τους στις οργανικές μονάδες καθώς και τα καθήκοντα των Προϊστάμενων της Διεύθυνσης και των επιμέρους οργανικών μονάδων καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας .

5. Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης όπως ορίζονται στην παράγραφο 1 ασκούνται κατά περίπτωση από τη Διεύθυνση Πληροφορικής των Αρχηγείων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος και τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, της Γενικής Διεύθυνσης Κατάστασης Πολιτικού Προσωπικού, της Υπηρεσίας Ασύλου, της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και του Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.

6. Στο Υπουργείο Οικονομικών οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης όπως ορίζονται στην παράγραφο 1 ασκούνται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ). Η εκπροσώπηση της ΓΓΠΣ στο συντονιστικό όργανο του άρθρου 35 ανατίθεται στον Γενικό Διευθυντή ΚΕΠΥΟ.

Άρθρο 35

Διυπουργική Επιτροπή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συγκροτείται Διυπουργική Επιτροπή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, αποτελούμενη από Προϊστάμενους Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης των Υπουργείων ή εκπροσώπους αυτών με αντικείμενο τη συνεργασία και τον συντονισμό για την εφαρμογή του παρόντος νόμου από τους φορείς του δημόσιου τομέα.

2. Η Επιτροπή επικουρεί συμβουλευτικά σε οργανωτικά και τεχνικά θέματα τις Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και τις Ομάδες Διοίκησης Έργου (εφεξής ΟΔΕ) ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που συγκροτούνται με τον παρόντα νόμο, προβαίνει σε περιοδική αποτίμηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του και διατυπώνει προτάσεις προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για την υλοποίηση των σκοπών του νόμου. Για τους σκοπούς αυτούς δημιουργείται δικτυακός τόπος που λειτουργεί υπό την εποπτεία του Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

3. Η Επιτροπή προδρεύεται από τον Γενικό Διευθυντή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ο κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Άρθρο 36

Ομάδα Διοίκησης Έργου

1. Σε κάθε φορέα του δημόσιου τομέα συγκροτείται ΟΔΕ με αντικείμενο τη διαδικαστική, οργανωτική και τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής του παρόντος νόμου. Στα μέλη των ομάδων αυτών δεν καταβάλλεται αμοιβή ή αποζημίωση. Οι ΟΔΕ συγκροτούνται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και η σύνθεσή τους κοινοποιείται στον οικείο δικτυακό τόπο του φορέα.

2. Η ΟΔΕ ορίζει ένα από τα μέλη της ως εσωτερικό υπεύθυνο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο εσωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεριμνά για τη λήψη όλων των αναγκαίων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την τήρηση των αρχών και των υποχρεώσεων που περιγράφονται στον παρόντα νόμο και στον ν. 2472/1997, όπως η υιοθέτηση κι εφαρμογή πολιτικών ασφάλειας και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η περιοδική κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση των υπαλλήλων και λειτουργών του φορέα ως προς την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η πρόταση για λήψη εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επαλήθευσης της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων κατά τη λειτουργία των συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Άρθρο 37

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο

Η παράγραφος 4 του άρθρου μόνου του π.δ. 796/1980 (Α' 195)), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του π.δ. 1166/1981, αντικαθίσταται ως εξής:

«4)Το Τεχνικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί:

α) για τη διαμόρφωση και επικαιροποίηση των προτύπων διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει των ΤΠΕ που παράγουν, προμηθεύονται ή χρησιμοποιούν οι φορείς του δημόσιου τομέα

β)για τη δημιουργία και προμήθεια υποδομών και ΤΠΕ για την ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τους φορείς του δημόσιου τομέα.

γ) για τα τεχνικά και οργανωτικά ζητήματα που αφορούν την κοινή χρήση υποδομών, ΤΠΕ και δεδομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο

δ) για την εξειδίκευση και επικαιροποίηση του Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

Παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση

Άρθρο 38

Ενιαίο Σύστημα Πληρωμών

1. Οι δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, πλην όσων εξαιρούνται σύμφωνα με την παράγραφο 7, εξοφλούνται μέσω Ενιαίου Συστήματος Πληρωμών (Ε.ΣΥ.Π.), που λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, για τις πληρωμές δαπανών του Δημοσίου για ομοειδή προϊόντα ή υπηρεσίες.
2. Στο Ε.ΣΥ.Π. δημιουργείται Μητρώο Φορέων, στο οποίο εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος καταγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι φορείς της παραγράφου 1.
3. Μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος και για την πρώτη εφαρμογή του συστήματος, οι πάροχοι τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών οφείλουν να καταχωρίσουν μέσω πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης κάθε παραστατικό που αφορά υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών προς τους φορείς της παραγράφου 1.
4. Μετά την ανωτέρω προθεσμία, τα σχετικά τέλη εξοφλούνται αποκλειστικά μέσω του Ε.ΣΥ.Π., σύμφωνα με τα παραστατικά που καταχωρίζει ο πάροχος. Μετά το πέρας της προθεσμίας αυτής, κανένα τέλος ή δαπάνη δεν αναγνωρίζεται ούτε εκκαθαρίζεται ή πληρώνεται εάν δεν είναι καταχωρισμένο στο Ε.ΣΥ.Π.
5. Από την έναρξη πληρωμών των δαπανών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μέσω του ΕΣΥΠ, διακόπτεται, κάθε είδους επιχορήγηση ή χρηματοδότηση για τέτοιας κατηγορίας δαπάνες προς τους φορείς της Κεντρικής Κυβέρνησης. Για τους λοιπούς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και μονό για το διάστημα έναρξης του παρόντος άρθρου και έως τις 31/12/2011 η εξόφληση γίνεται μέσω ειδικού τραπεζικού λογαριασμού που διατηρεί για το σκοπό αυτό το ΕΣΥΠ .
6. Η επιχειρησιακή διαχείριση του Ε.ΣΥ.Π. δύναται να ανατίθεται σε φορείς επιχειρησιακής διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 40.
7. Οι φορείς που λόγω της ειδικής φύσης ή αποστολής τους καλύπτονται από το απόρρητο (εθνική άμυνα, εθνική ασφάλεια) εξαιρούνται από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Με κοινή απόφαση του υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού που εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από τη

δημοσίευση του παρόντος νόμου καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.

8. Με απόφαση του υπουργού Οικονομικών ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ιδίως ως προς τις δαπάνες που εξοφλούνται μέσω Ε.ΣΥ.Π., τον τρόπο, τον χρόνο και τα στοιχεία καταχώρισης στο Ε.ΣΥ.Π, τη διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων του Ε.ΣΥ.Π. με άλλα συστήματα για την παρακολούθηση και εκτέλεση του προϋπολογισμού, τα θέματα που αφορούν τη μεταφορά των πιστώσεων από τους φορείς Κεντρικής Κυβέρνησης, τον τρόπο εξόφλησης δαπανών των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, τον χρόνο εξόφλησης των παραστατικών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 39

Δίκτυο Δημόσιου Τομέα

1. Με σκοπό τη συγκέντρωση της ζήτησης υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και την κάλυψη του συνόλου των αναγκών και αιτημάτων για την παροχή και προμήθεια των σχετικών υπηρεσιών και συστημάτων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης δημιουργείται ενιαίο σύστημα παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών υπηρεσιών και προμήθειας των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων με τον τίτλο «Δίκτυο Δημόσιου Τομέα», το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο και υπό την εποπτεία του υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
2. Με το Δίκτυο Δημόσιου Τομέα διασφαλίζεται η συνεχής υποστήριξη των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης σε υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, δίκτυα και πληροφοριακά συστήματα, η τεχνική υποστήριξη για αναβάθμιση των σχετικών υπηρεσιών, το χαμηλό προμηθευτικό κόστος και η πλήρης αξιοποίηση δυνατοτήτων των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και της καινοτομίας. Για το σκοπό αυτό το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συγκεντρώνει τα αιτήματα των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, αξιολογεί τις σχετικές ανάγκες, προβαίνει σε ορθολογική κατανομή τους και φροντίζει για τη διενέργεια των σχετικών διαγωνισμών ή διαδικασιών ανάθεσης σύμφωνα με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις.
3. Με την έναρξη λειτουργίας του Δικτύου και την ένταξη των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης σε αυτό, διακόπτεται κάθε άλλη σύμβαση παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που είχαν συνάψει οι ανωτέρω φορείς με οικείους παρόχους.

4. Με τη έναρξη λειτουργίας του Δικτύου Δημόσιου Τομέα εντάσσονται αυτόματα σε αυτό οι φορείς που εξυπηρετούνται από το Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ. Σε διάστημα τριών (3) μηνών από τη λειτουργία του εντάσσονται και οι λοιποί φορείς, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6.
5. Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης που λόγω του σκοπού τους ή της ειδικής αποστολής τους λαμβάνουν υπηρεσίες ειδικής φύσεως για λόγους απορρήτου εξαιρούνται από την εφαρμογή του παρόντος. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού που εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.
6. Με κοινή απόφαση των υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, τον τρόπο λειτουργίας του Δικτύου, τον χρόνο και τρόπο ένταξης των υφιστάμενων δικτύων παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών προς τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης σε αυτό και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 40

Φορείς επιχειρησιακής διαχείρισης

1. Η επιχειρησιακή διαχείριση του Ε.ΣΥ.Π. δύναται να ανατεθεί σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, οι οποίοι έχουν εμπειρία σε θέματα διαχείρισης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Για το σκοπό αυτό συνάπτεται προγραμματική σύμβαση, με την οποία ανατίθεται στους φορείς επιχειρησιακής διαχείρισης ιδίως, η εποπτεία της λειτουργίας του συστήματος, η διαχείριση, η τεχνική υποστήριξη, ο ποιοτικός έλεγχος των παρεχομένων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων, η εκκαθάριση των δαπανών και η επίβλεψη της διασύνδεσης του ΕΣΥΠ με τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
2. Με την ίδια προγραμματική σύμβαση οι φορείς της παραγράφου 1 δύναται να αναλαμβάνουν την επιχειρησιακή οργάνωση και λειτουργία του Δικτύου Δημοσίου Τομέα και τη σύναψη εκ μέρους του και για λογαριασμό του των επιμέρους συμβάσεων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και προμηθειών των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων, σύμφωνα με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις.
3. Οι ανωτέρω φορείς δύναται να επιχορηγούνται κατ' έτος από τον κρατικό προϋπολογισμό, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή

κάθε άλλη νόμιμη πηγή για τις υπηρεσίες που παρέχουν. Το ποσό της επιχορήγησης καθορίζεται με απόφαση του υπουργού Οικονομικών.

4. Με κοινή απόφαση των υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών καθορίζονται οι όροι των προγραμματικών συμβάσεων, ο τρόπος εκτέλεσης αυτών, τα θέματα ευθύνης και κυρώσεων για την πλημμελή εκτέλεσή τους, ο τρόπος τιμολόγησης και αμοιβής των παρεχομένων υπηρεσιών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Κεφάλαιο Ι΄

Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Άρθρο 41

Ώρες εργασίας υπαλλήλων δημοσίου, ΟΤΑ και λοιπών ΝΠΔΔ

Η παρ. 5 του άρθρου 1 του Ν. 1157/1981 (ΦΕΚ 126 Α΄) «Περί κυρώσεως της από 29 Δεκεμβρίου 1980 Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας «περί καθιερώσεως πενθημέρου εβδομάδος εργασίας των δημοσίων εν γένει υπηρεσιών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» και τροποποιήσεως διατάξεων ταύτης» τροποποιείται ως εξής:

«5. α) Οι εβδομαδιαίες ώρες εργασίας ορίζονται σε σαράντα (40):

αα) για τους μόνιμους και τους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλους του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, καθώς και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και όσων ακολουθούν το ωράριο αυτών.

ββ) για τους υπαλλήλους των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΤΕ Πληροφορικής, ΔΕ Πληροφορικής ή Προσωπικού Η/Υ με ειδικότητα προγραμματιστών Η/Υ και Αυτοματισμού Η/Υ, των χειριστών Η/Υ και των χειριστών των μηχανών προετοιμασίας στοιχείων Η/Υ (διατρητικών-επαληθευτικών μηχανών ή μαγνητικών μέσων εισόδου στοιχείων), που υπηρετούν στις υπό στοιχ. (αα) υπηρεσίες και φορείς, ανεξάρτητα από το αν απασχολούνται σε Μηχανογραφικά Κέντρα ή Υπηρεσίες πληροφορικής ή σε υπηρεσίες που διαθέτουν συστήματα Η/Υ ή εξοπλισμό προετοιμασίας στοιχείων Η/Υ.

γγ) για το προσωπικό υπηρεσιών του δημοσίου, οι οποίες λειτουργούν σε 24ωρη βάση ή με τη μορφή εργοστασίου ή εργοταξίου ή συνεργείου ή σε εργασίες υπαίθρου.

δδ) για το προσωπικό που υπηρετεί στους παιδικούς και βρεφικούς σταθμούς των Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού με οποιαδήποτε σχέση εργασίας των κλάδων ή ειδικοτήτων Νηπιαγωγών, Βρεφονηπιοκόμων και των συναφών κλάδων Κοινωνικών Λειτουργιών, βοηθών Βρεφοκόμων-Παιδοκόμων και Αδελφών Νοσοκόμων, εφόσον ασκούν καθήκοντα των κλάδων ή των ειδικοτήτων Νηπιαγωγών ή Βρεφονηπιοκόμων.

β) Δεν θίγονται με την παρούσα οι ώρες εβδομαδιαίας απασχόλησης και διδασκαλίας του εκπαιδευτικού προσωπικού όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.

γ) Η κατά τα ανωτέρω αύξηση των εβδομαδιαίων ωρών εργασίας δεν συνεπάγεται τη με οποιονδήποτε τρόπο αύξηση των αποδοχών ή απολαβών ή των ειδικών επιδομάτων οποιασδήποτε ονομασίας.

δ) Με την παρούσα διάταξη καταργούνται η παρ. 4 του άρθρου 36 του Ν. 3584/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών υπαλλήλων» (ΦΕΚ 143/Α'), η παρ. 1 του άρθρου μόνου του Π.Δ/τος 588/1988 «Ωράριο εργασίας προσωπικού Νηπιαγωγών-Βρεφοκόμων Ο.Τ.Α.» (ΦΕΚ 284/Α'), η παρ. 5 του άρθρου 1 της αριθ. ΔΙΑΔΠ/Γ2γ/οικ/1692/27.6.2006 υπουργικής απόφασης «Καθιέρωση ωρών προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων των δημοσίων υπηρεσιών και των Ν.Π.Δ.Δ.» (ΦΕΚ 769/Β')».

Άρθρο 42

Θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων

Ειδικά στις διαχειριστικές ενότητες στις οποίες περιλαμβάνονται νησιά είναι επιτρεπτή η θαλάσσια μεταφορά των ΑΣΑ. Με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Θαλάσσιων Υποθέσεων Νήσων και Αλιείας και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων καθορίζονται οι διαχειριστικές αυτές ενότητες και οι όροι και οι προϋποθέσεις της θαλάσσιας μεταφοράς όπως: οι αρμόδιοι φορείς ανάθεσης, η διαδικασία αδειοδότησης, η χάραξη χερσαίων και ναυτιλιακών γραμμών και δρομολογίων, η διαμόρφωση των απαιτούμενων χώρων φορτοεκφόρτωσης στα σημεία υποδοχής, οι τεχνικές προδιαγραφές των μέσων αποθήκευσης και μεταφοράς, η τιμολόγηση και η διακομιδή εντός, ή εκτός μιας διαχειριστικής ενότητας. Τυχόν αποκλίσεις σχετικές με την επιχορήγηση θαλάσσιων γραμμών μεταφοράς είναι επιτρεπτές σύμφωνα με το ειδικό καθεστώς που απολαμβάνουν οι λιγότερο ευνοημένες νησιωτικές περιοχές κατά το άρθρο 107 παρ. 3 α) και γ) της ΣυνθΕΕ. Περιορισμοί σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της εγγύτητας επιτρέπονται εφόσον με τη θαλάσσια μεταφορά επιτυγχάνεται υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και τίθενται υπό το πρίσμα της αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητας του άρθρου 191 της ΣυνθΕΕ.

Άρθρο 43

Ρυθμίσεις οικονομικών θεμάτων ΟΤΑ

1.α. Όπου στους Ν. 25/1975, 429/1976, 1080/1980, 2130/1993 και στο άρθρο 9 του 3854/2010 αναφέρεται η ΔΕΗ νοούνται πλέον οι προμηθευτές

ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή η ΔΕΗ ή ο εκάστοτε εναλλακτικός προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας.

β. Τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού του Ν.25/1975, ο φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων του άρθρου 10 Ν. 1080/1980 και το τέλος ακίνητης περιουσίας του άρθρου 24 Ν. 2130/1993, βαρύνουν τον υπόχρεο σε πληρωμή του λογαριασμού καταναλισκόμενου ηλεκτρικού ρεύματος και συνεισπράττονται μετ'αυτού ενιαία από τη ΔΕΗ ή από τον εναλλακτικό προμηθευτή ηλεκτρικού ρεύματος, με δόσεις ίσες με τον αριθμό των ετήσιων λογαριασμών. Για το σκοπό αυτό εκδίδεται αποκλειστικά ενιαίος λογαριασμός για κάθε υπόχρεο.

Για λογαριασμούς που εκδίδονται για χρονικό διάστημα μικρότερο ή μεγαλύτερο της εκάστοτε ορισμένης χρονικής περιόδου, ενεργείται από της ΔΕΗ ή τον εκάστοτε εναλλακτικό προμηθευτή ανάλογη χρέωση των εν λόγω ποσών. Οι πραγματοποιούμενες από την ΔΕΗ ή τον εκάστοτε εναλλακτικό προμηθευτή εισπράξεις αποδίδονται στον δικαιούχο δήμο, βάσει σχετικής εκκαθαριστικής κατάστασης εντός του δεύτερου μήνα από την λήξη του μήνα στον οποίο λογιστικώς ανήκουν οι λογαριασμοί. Οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας δύνανται να παρέχουν στον δικαιούχο δήμο χρηματικές προκαταβολές έναντι των προς απόδοση εισπραττόμενων τελών.

Επί μη καταβολής των ανωτέρω συνεισπραττομένων ποσών από τους υποχρέους, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας προβαίνει σε διακοπή του ρεύματος, και δεν επαναχορηγεί αυτό μέχρι να εξοφληθεί το οφειλόμενο ποσό. Στην περίπτωση που δεν ζητηθεί από τον υπόχρεο η επαναχορήγηση του ρεύματος εντός τριών (3) μηνών από τη διακοπή του, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας γνωστοποιεί στον οικείο δήμο τα στοιχεία των οφειλών του, προκειμένου αυτός να προβεί στην είσπραξή του.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι ρυθμίσεις των Ν. 25/1975, 429/1976, 1080/1980, και 2130/1993.

γ. Ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και η ΔΕΗ υποχρεούνται να παρέχουν στους εναλλακτικούς προμηθευτές τα στοιχεία τιμολόγησης και εν γένει τα δεδομένα που αφορούν στους αντισυμβαλλομένους των ανωτέρω προμηθευτών και τα οποία τηρούνται για την συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου β. Οι ανωτέρω υποχρεούνται να ενημερώνουν τα στοιχεία που τηρούνται για την συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου β, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, κατόπιν σχετικής γνωστοποίησης από τους δήμους.

Ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής και οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται να διαβιβάζουν αμελλητί τα ανωτέρω στοιχεία τιμολόγησης, και εν γένει τα δεδομένα των υποχρέων που τηρούνται για την συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου β, προς τους οικείους δήμους, κατόπιν αιτήματος των τελευταίων.

2. Η παράγραφος 11 του άρθρου 268 του ν.3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής: «Οι διατάξεις του ΠΔ 315/30-12-99 (Α 302) «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων» εφαρμόζονται, κατά αναλογία, για το Διπλογραφικό Σύστημα Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής – Κοστολόγησης των Περιφερειών».

3. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 277 του ν.3852/2010 η φράση: «Επιτροπή του άρθρου 141 του ν.3463/2006» αντικαθίσταται από τη φράση « Επιτροπή του άρθρου 232 του παρόντος».

Άρθρο 44
Θεσμικά ζητήματα ΟΤΑ

1. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 59 του Ν. 3852/ 2010 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Στους νησιωτικούς δήμους ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού τους προσαυξάνεται ισάριθμα με τον αριθμό των δημοτικών κοινοτήτων της παρ. 3 του άρθρου 2 του παρόντος. Στις επιπλέον θέσεις των αντιδημάρχων, οι οποίοι ασκούν τις αρμοδιότητες τους, σύμφωνα με το άρθρο 207 του παρόντος, ορίζονται σύμβουλοι της πλειοψηφίας, οι οποίοι έχουν εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική δημοτική κοινότητα και σε περίπτωση που δεν υπάρχει από την πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια».

2. Επιτρέπεται η πρόσληψη ιδιαίτερου γραμματέα – βοηθού αντιδημάρχου με αναπηρία τύφλωσης για όσο διάστημα ο αντιδήμαρχος ασκεί τα καθήκοντά του. Για την πρόσληψή του και την εν γένει υπηρεσιακή του κατάσταση εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 162 του ν.3584/2007 (Α 143).

3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του ν.3852/2010 προστίθεται περίπτωση «ι», ως εξής: «ι. Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και τον συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του δήμου σε μέλη του δημοτικού συμβουλίου».

4. Η παράγραφος 2 του άρθρου 112 του ν. 3852/2010 αναριθμείται σε παρ. 3 και προστίθεται νέα παρ. 2 ως ακολούθως: «2. Συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγράμματα ή προγράμματα που επιδοτούνται από εθνικούς πόρους και υλοποιούνται από επιχειρήσεις ΟΤΑ ή υλοποιούνταν από επιχειρήσεις οι οποίες λύθηκαν, δύναται να μεταφερθούν σε κάθε έναν εξυπηρετούμενο δήμο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου αυτού ή στην κοινωφελή επιχείρηση του δήμου.

Το κατά τα ανωτέρω διάδοχο σχήμα που αναλαμβάνει την υλοποίηση των προγραμμάτων πρέπει να προβλέπεται μεταξύ των δυνητικών φορέων υλοποίησης των σχετικών υπηρεσιών, όπως αυτό καθορίζεται στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση εκάστου προγράμματος. Η μεταφορά των προγραμμάτων στους ανωτέρω φορείς πραγματοποιείται κατόπιν απόφασης του δημοτικού συμβουλίου κάθε εξυπηρετούμενου δήμου. Τα ως άνω μεταφερόμενα προγράμματα συνεχίζουν να υλοποιούνται από τους ανωτέρω φορείς, οι οποίοι θεωρούνται καθολικοί διάδοχοι ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από τα προγράμματα αυτά, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από τις συμβάσεις έργου μέχρι τη λήξη τους ή από τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που ανανεώνονται ή παρατείνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 2190/94 όπως ισχύει, από 1-1-2011, όπου απαιτείται. Το προσωπικό ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που απασχολείται στο πλαίσιο των ανωτέρω προγραμμάτων, μεταφέρεται με την ανωτέρω απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η δε σύσταση των αντίστοιχων θέσεων και η κατάταξη του προσωπικού γίνεται σύμφωνα με τις οργανικές διατάξεις του διάδοχου φορέα λαμβανομένης υπόψη της προϋπηρεσίας.»

5. Στην παράγραφο 15 του άρθρου 283 του ν. 3852/2010 προστίθενται εδάφια ως εξής: «Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μέχρι 31-12-2011, με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, προσαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 272/1985 (ΦΕΚ 101 Α'), όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν με το π.δ. 138/2004 (ΦΕΚ 99 Α'), στις διατάξεις του παρόντος νόμου, ως προς τη διοίκηση και λειτουργία, καθώς και την οικονομική διαχείριση της Επιτροπής Εγχώριας Περιουσίας Κυθήρων και Αντικυθήρων.

Η θητεία του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής Εγχώριας Περιουσίας και των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των Ιερών Προσκυνημάτων, που ορίζει το άρθρο 18 του ίδιου π.δ. 272/1985, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, παρατείνεται και λήγει σε ένα μήνα από την έκδοση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. Οι διατάξεις που αφορούν τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου των δήμων εφαρμόζονται και για την οικονομική διοίκηση και διαχείρισή της "Επιτροπής Εγχώριας Περιουσίας"».

6. Κατά την αληθή έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του ν.3463/2006 στη χρηματοδότηση κοινωφελών επιχειρήσεων για δραστηριότητες και παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνονται και όλες εν γένει οι λειτουργικές δαπάνες, περιλαμβανομένων και των δαπανών μισθοδοσίας για την εκτέλεση των ανωτέρω δραστηριοτήτων.

7. Στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 178 του ν.3852/2010 (87 Α') αντικαθίσταται η φράση «καθώς και από» με τη φράση «και έως είκοσι (20) συνολικά» και το τέταρτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου απαλείφεται.

8. Στο άρθρο 213 του ν.3852/2010 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής: «6. Στον πρόεδρο της μητροπολιτικής επιτροπής καταβάλλεται αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία που λαμβάνει ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου και τελεί σε υποχρεωτική ειδική άδεια κατά τις διατάξεις του άρθρου 182».

9. Η προθεσμία της παραγράφου 4 του άρθρου 51 του ν.3905/2010 (219 Α) απαλείφεται.

Άρθρο 45

Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού ΟΤΑ

1. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 246 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α') ισχύουν και για τις μετατάξεις υπαλλήλων Περιφερειών σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις υπηρεσιών άλλων Περιφερειών.

2. Η παράγραφος 11α του άρθρου 247 αντικαθίσταται ως εξής: «Με απόφαση του αρμόδιου υπουργού ή του εποπτεύοντος Υπουργού και σύμφωνη γνώμη του οικείου οργάνου, επιτρέπεται η απόσπαση υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών και φορέων του δημόσιου τομέα, όπως ισχύει κατά το χρόνο υποβολής του σχετικού αιτήματος, στα γραφεία των περιφερειαρχών και αντιπεριφερειαρχών έως επτά (7) και τριών (3), αντιστοίχως, υπαλλήλων.»

3. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 247 του ν. 3852/2010 ισχύουν και για αποσπάσεις υπαλλήλων Περιφερειών σε άλλες Περιφέρειες.

4. Όπου στις διατάξεις του ν. 3584/2007 (ΦΕΚ 143 Α') αναφέρεται η Δημαρχιακή Επιτροπή, στο εξής νοείται η Εκτελεστική Επιτροπή και όπου δεν υπάρχει νοείται η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου.

5. Με απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου, επιτρέπεται η μετάταξη προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των ΟΤΑ α΄ βαθμού, από ειδικότητα σε άλλη ειδικότητα της ίδιας εκπαιδευτικής βαθμίδας σε κενή οργανική θέση αντίστοιχης ειδικότητας, εφόσον κατέχουν τα αντίστοιχα τυπικά προσόντα. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει κενή οργανική θέση, η μετάταξη γίνεται σε συνιστώμενη προσωρινή προσωποπαγή θέση με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, η οποία συστήνεται με την ανωτέρω απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου, και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Στην παρ. 1δ΄ του άρθρου 51 του ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219 Α΄) η λέξη «δήμων» αντικαθίσταται από τη φράση «των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού».

7. Στο άρθρο 242 του ν.3852/2010 προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής: «Ο Εκτελεστικός Γραμματέας μπορεί να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής, με εντολή του, σε προϊσταμένους υπηρεσιών της περιφέρειας για την έκδοση των αποφάσεων της περίπτωσης α΄ της παρ.6»

8. Ο διορισμός των περιλαμβανομένων σε οριστικούς πίνακες διοριστέων των καταργηθεισών Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Νομαρχιακών Διαμερισμάτων καθώς και των διοριστέων κατ'εφαρμογή ειδικών διατάξεων, γίνεται από τις ιδρυόμενες, με το άρθρο 3 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α΄), Περιφέρειες.

Το προσωπικό αυτό με απόφαση του οικείου περιφερειάρχη διορίζεται σε κενές οργανικές θέσεις και εφόσον δεν υπάρχουν, σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις κατά κατηγορία, κλάδο ή ειδικότητα των περιφερειών της αντίστοιχης χωρικής αρμοδιότητας.

9. Το προσωπικό των πρώην ΤΥΔΚ που μετατάχθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 258 του ν.3852/2010 σε Τεχνικές Υπηρεσίες των δήμων της έδρας του νομού ή σε άλλους δήμους όπου λειτουργούσαν οι καταργούμενες ΤΥΔΚ, μπορούν με αίτησή τους να μετατάσσονται και σε άλλους δήμους με απόφαση των αρμόδιων προς διορισμό οργάνων και χωρίς γνώμη των υπηρεσιακών συμβουλίων.

10. Με απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου επιτρέπεται σε υπαλλήλους Κ.Ε.Π., κλάδου Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών, τα οποία λειτουργούν σε δημοτικές ενότητες με πληθυσμό μέχρι 5.000 κατοίκους, να ανατίθενται καθήκοντα συναφή με τον κλάδο τους για την αντιμετώπιση υπηρεσιακών αναγκών του Δήμου.

11. Η πλήρωση μίας θέσης ειδικού συνεργάτη σε δήμους και σε περιφέρειες μπορεί να γίνει με απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδική εμπειρία στον αντίστοιχο τομέα.

12. α. Επιτρέπεται η μεταφορά υπαλλήλων των ΠΕΔ σε ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού σε κενές οργανικές θέσεις και εάν δεν υπάρχουν σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις αντίστοιχης ή παρεμφερούς ειδικότητας.

β. Για τη μεταφορά απαιτείται αίτηση του υπαλλήλου, ο οποίος πρέπει να έχει διανύσει δύο (2) χρόνια υπηρεσίας.

Η μεταφορά διενεργείται με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και σύμφωνη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της ΠΕΔ, των υπηρεσιακών συμβουλίων και των αρμοδίων προς διορισμό οργάνων των ΟΤΑ.

Άρθρο 46

1. Η αίτηση συμμετοχής των υποψηφίων για διορισμό στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, στην ειδική γραπτή δοκιμασία (τεστ δεξιοτήτων), που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ.3 του αρ.18 του ν.2190/94 όπως ισχύει, συνοδεύεται από παράβολο δημοσίου σαράντα (40) ευρώ, το οποίο αποτελεί έσοδο του Κρατικού Προϋπολογισμού. Το ποσό του παραβόλου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών.

2. Με τη συγκρότηση του Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Προϊσταμένων (ΕΙ.Σ.Ε.Π.) λήγει η θητεία των μελών του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου (Ε.Υ.Σ.) της παρ. 3 του άρθρου πέμπτου του ν.3839/2010. Όλες οι εκκρεμείς υποθέσεις που δεν εξετάστηκαν από το Ε.Υ.Σ. εξετάζονται από το ΕΙ.Σ.Ε.Π.

3. Από την έναρξη λειτουργίας του ΕΙ.Σ.Ε.Π. και ως την ολοκλήρωση της διενέργειας της γραπτής διαδικασίας που προβλέπεται στην παρ. 1 γ(5) του άρθρου 85 του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου του ν.3839/2010, οι επιλογές των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων βάσει των διατάξεων του άρθρου πέμπτου του ν.3839/2010 διενεργούνται από το ΕΙ.Σ.Ε.Π.

4. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου πέμπτου του ν.3839/2010 αντικαθίσταται ως εξής:
«Όσοι επιλέγονται με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τοποθετούνται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, ως προϊστάμενοι σε αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες και υπηρετούν έως την επιλογή και τοποθέτηση των προϊσταμένων, που θα επιλεγούν από το ΕΙ.Σ.Ε.Π., τα Σ.Ε.Π. και τα Υπηρεσιακά Συμβούλια κατά περίπτωση, με τις διατάξεις των άρθρων 84, 85 και 86 του Υ.Κ., όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο πρώτο του παρόντος νόμου.»

5. Το τέταρτο εδάφιο της παρ 1. γ.(5), το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 2.γ.(5) και τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 3.γ.(4) του άρθρου 85, του ν.3839/2010, αντικαθίσταται ως εξής:
«Η γραπτή δοκιμασία αποσκοπεί στη διακρίβωση των γνώσεων του υποψηφίου για το νομοθετικό πλαίσιο της Διοικητικής Δράσης στο Δημόσιο (Υπαλληλικός Κώδικας, Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, κανονισμοί προμηθειών, κλπ.), τις γενικές αρχές οργάνωσης και διοίκησης, καθώς και οι γενικές γνώσεις και δεξιότητες του υποψηφίου (επικαιρότητα, συνθετική και αναλυτική σκέψη, κατανόηση γραπτού λόγου, κλπ)».

6. Στο εδάφιο γ' της παρ.1 του άρθρου 6 του Ν. 1299/1982 (ΦΕΚ 129/Α'), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.2 του άρθρου 14 του ν. 3613/2007(ΦΕΚ263/Α'), η φράση «σε υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού

Εσωτερικών,» αντικαθίσταται με τη φράση «σε δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού, με βάση τις ανάγκες των υπηρεσιών, όπως αυτές προκύπτουν από τον ετήσιο προγραμματισμό προσλήψεων, με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού, του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του καθ΄ ύλην αρμόδιου Υπουργού,». Η διάταξη αυτή ισχύει από 1-12- 2010.

7. Οι διατάξεις της παραγράφου 15 του άρθρου 21 του ν.2738/1999 (ΦΕΚ Α΄180) και της παραγράφου 1 του άρθρου 46 του ν.1832/1989 (ΦΕΚ Α΄ 54) έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους Γραμματείς των ΑΕΙ.
Η διάταξη αυτή ισχύει από τη δημοσίευση του ν.3549/2007 (ΦΕΚ Α΄69).

Άρθρο 47

Θέματα Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

1. Η περίπτωση α και το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης β της παρ. 3 του άρθρου 3 του Ν. 3074/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«3.α. Η πλήρωση των θέσεων των Επιθεωρητών - Ελεγκτών γίνεται με απόσπαση, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης με επιφύλαξη μόνο των διατάξεων που επιβάλλουν υποχρέωση παραμονής των υπαλλήλων για ορισμένο χρονικό διάστημα σε υπηρεσίες παραμεθόριων ή νησιωτικών περιοχών στις οποίες διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν, μόνιμων υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και δευτεροβάθμιων και πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α΄ ή αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης ή της Εθνικής Σχολής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τετραετή, τουλάχιστον, υπηρεσία, οι οποίοι έχουν διακριθεί για την επαγγελματική τους κατάρτιση, την υπηρεσιακή επίδοση και το ήθος τους

β. Η πλήρωση των θέσεων των Βοηθών Επιθεωρητών Ελεγκτών γίνεται με απόσπαση, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης με επιφύλαξη μόνο των διατάξεων που επιβάλλουν υποχρέωση παραμονής των υπαλλήλων για ορισμένο χρονικό διάστημα σε υπηρεσίες παραμεθόριων περιοχών στις οποίες διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν, μόνιμων υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και δευτεροβάθμιων και πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α΄ και Β΄ ή αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης ή της Εθνικής Σχολής Τοπικής Αυτοδιοίκησης με διετή, τουλάχιστον, υπηρεσία, οι οποίοι έχουν διακριθεί για την επαγγελματική τους κατάρτιση, την υπηρεσιακή επίδοση και το ήθος τους».

2. Στο τέλος της περιπτώσεως β της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του ν. 3074/2002, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 7 του ν. 3491/2006, προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Οι Βοηθοί Επιθεωρητές-Ελεγκτές που συμπληρώνουν κατά το χρόνο της υπηρεσίας τους στο Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που προβλέπονται στο νόμο για τους Επιθεωρητές-Ελεγκτές, δύνανται να κατατάσσονται σε υφιστάμενες κενές θέσεις Επιθεωρητών-Ελεγκτών, για το υπόλοιπο του χρόνου απόσπασής του στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και

Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, μετά από πρόταση του Ειδικού Γραμματέα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.».

3. Το τέταρτο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 3074 τροποποιείται ως ακολούθως:

«Ο Ειδικός Γραμματέας, οι Επιθεωρητές-Ελεγκτές και οι Βοηθοί Επιθεωρητές-Ελεγκτές, εφόσον διώκονται ενώπιον ποινικών δικαστηρίων για αποδιδόμενες σ' αυτούς πράξεις ή παραλείψεις στις οποίες προέβησαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή ενάγονται ενώπιον πολιτικών δικαστηρίων για την ίδια αιτία, μπορούν να παρίστανται και να εκπροσωπούνται ενώπιον των ποινικών ή πολιτικών δικαστηρίων από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ύστερα από προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

4. Το πρώτο εδάφιο της περιπτώσεως α της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 3074/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

α. Οι Επιθεωρητές-Ελεγκτές και οι Βοηθοί Επιθεωρητές-Ελεγκτές μπορούν για την εκπλήρωση του έργου τους να επισκέπτονται χωρίς ή με προειδοποίηση τις υπηρεσίες ή φορείς όπου γίνεται ο έλεγχος, να μελετούν επί τόπου την εξεταζόμενη υπόθεση, να ενεργούν αυτοψίες και να εξετάζουν πρόσωπα.

5. Στο τέλος της περίπτωσης γ. ii της παραγράφου 5 του άρθρου 5 του ν. 3074/2002 προστίθεται περίπτωση iii ως ακολούθως:

Εάν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ύπαρξη ελλειμμάτων, αυτά καταλογίζονται με αιτιολογημένη απόφαση των Επιθεωρητών-Ελεγκτών ή Βοηθών Επιθεωρητών-Ελεγκτών, σε βάρος των υπευθύνων υπολόγων, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 56 του Ν. 2362/1995 «περί δημοσίου λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 247Α'). Οι Επιθεωρητές-Ελεγκτές και Βοηθοί Επιθεωρητές-Ελεγκτές μπορούν να θέτουν εκτός διαχείρισεως οποιοδήποτε δημόσιο υπόλογο κατά τις προβλέψεις των διατάξεων του άρθρου 3 παρ. ς και 7 του ΝΔ 1264της 16/25.4.1942 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων περί Οικονομικής Επιθεωρήσεως», εφαρμοζομένων αναλόγως.

Άρθρο 48

Καταργούμενες διατάξεις

1. Το άρθρο 26 του ν. 3731/08 "Αναδιοργάνωση της δημοτικής αστυνομίας και ρυθμίσεις λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών" (ΦΕΚ Α' 263/23.12.2008) καταργείται

2. Το άρθρο 32 του ν. 3536/07 "Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης" (ΦΕΚ Α' 42/23.2.2007) καταργείται

3. Η παράγραφος 8 του άρθρου 10 του ν. 3230/04 "Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους μέτρησης της αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α' 44/11.2.2004) καταργείται

4. Το εδάφιο 2 της παραγράφου 3 και οι παράγραφοι 7, 16, 17, 18, 19,20, 22,23 και 24 του άρθρου 14 του ν. 2672/98 "Οικονομικοί πόροι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α΄290/28.12.1998) καταργείται

5. Το Προεδρικό Διάταγμα 342/02 "Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων" (ΦΕΚ Α΄284 /22.11.2002) καταργείται

Άρθρο 49

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Αθήνα,

Απριλίου 2011

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΟΥΤΣΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ &
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ**

ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ**

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ**

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΕΠΠΑΣ

ΛΟΥΚΙΑ – ΤΑΡΣΙΤΣΑ ΚΑΤΣΕΛΗ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΗ**

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ

ΧΑΡΗΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ